

Telegraful Român

Anul 164 • nr. 21-24

1 și 15 iunie 2016

„LĂSAȚI COPIII SĂ VINĂ LA MINE”

Duminica ce unește Înălțarea și Rusalii are o semnificație deosebită pentru Sfânta noastră Biserică. Ea este dedicată Părinților ce au participat la primul Sinod Ecumenic, cel de la Niceea, de la care am primit și păstrăm neschimbată până astăzi

formula mărturisirii măntuitoare a dreptei credințe sau *Crezul*, cum îl numim de obicei.

Crezul, pe care îl știm cu toții – căci îl rostim prima dată (sau este rostit de nași în numele nostru) la Taina Sfântului Botez, iar apoi la fiecare Sfântă Liturghie –, expune pe

într-acolo chemăm noi, preoții, când rostim: „*Sus să avem inimile!*” – adică toată atenția și gândurile, toate dorințele și speranțele –, iar Dumneavoastră, poporul, răspundeți: „*(Le) avem (înălțate) către Domnul!*” De ce se cuvine să fie așa? Pentru a-L primi cu vrednicie pe Împăratul tuturor, pe Cel nevăzut, înconjurat de oștirile cerești, și pentru a ne umple de Duhul Său cel Sfânt, Domnul și Făcătorul de viață, pe Care L-a trimis ucenicilor Săi la Cincizecime și pe Care ni-L înnoiește nouă mereu, în fiecare an la Rusalii, și apoi duminică de duminică, sărbătoare după sărbătoare, la fiecare Sf. Liturghie.

Mare și nespus este harul Domnului Iisus Hristos, căci El a ridicat firea noastră omenească la cer, la dragostea lui Dumnezeu-Tatăl, pentru a ne pogori nouă slava Duhului.

După ce Mântuitorul ne-a arătat existența pământească a lui Dumnezeu, prin învățătura și minunile pe care le

scurt conținutul credinței noastre: Credem și mărturisim pe Unul Dumnezeu, cunoscut și preaslăvit în Treimea cea de o ființă și nedespărțită, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Credem și mărturisim că Fiul, Dumnezeu adevărat, S-a pogorât din ceruri și S-a făcut om adevărat, prin conceperea și nașterea din Preacurata Sa Maică, Pururea Fecioara Maria. Credem și mărturisim că a pățimit și S-a răstignit, că a murit și a fost îngropat, evenimente măntuitoare pentru a căror prăznuire anuală ne-am pregătit de-a lungul Postului Mare și de a căror încununare cu Învierea Sa cea de a treia zi ne-am bucurat, iată, timp de patruzeci de zile, până la Praznicul de acum, al Înălțării.

„Și S-a înălțat la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui”, mărturisim în *Crez*, până ce va veni din nou, să judece viii și morții. Așadar, acolo, de-a dreapta Tatălui Său și a Tatălui nostru, Se află acum Mântuitorul Iisus Hristos și

serbăm pe parcursul anului bisericesc, El ne arată acum și existența cerească a omului. După ce L-am văzut pe Dumnezeu în om, El ni-l arată acum pe om în Dumnezeu. Nu pentru Sine face aceasta, ci pentru noi și pentru a noastră mântuire, pentru ca să fie de acum înainte și pentru noi „precum în cer, așa și pe pământ”, pentru ca și noi să trăim de acum viață cerească, viață nouă, renăscută de sus, din apă și din Duh, prin Botez și Euharistie, prin pocăință și paza sfintelor Sale porunci.

A trăi această viață nouă în Hristos înseamnă a renunța la patimile egoiste, omorându-ne, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel, „mădularele... cele pământești: desfră-

(continuare în p. 2)

† LAURENȚIU,

Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

PEDAGOGIA COTIDIANULUI

Dinamica misiunii cu tineretul

Sunt ani de când tinerii ne spun că trebuie să-i tratăm altfel. Că sufletul lor are nevoie de alt soi de intervenție în ce-i privește. Sătui de transformarea lor în obiect educațional de școală și subiect de idolatrie pentru familii, ori de presiune în altele, tinerii ne cer fraternitate. Anul acesta este dedicat unui efort în plus pentru a fi cu ei. Ne-am apucat să ținem conferințe pe teme. Câștigul a fost pentru noi doar dacă vorbitorii au fost preoți tineri, care să propună analize de teren sau raportări asupra reușitelor sau eșecurilor lor pastorale. Am continuat să cităm din Sfinții Părinți, să cântăm în struna teoretizărilor, să facem seminarii și congrese. Nu ar fi rele dacă nu am trata cu copy-paste o serie din teoriile anterioare multor generații dinaintea noastră ori dacă nu am construi neapărat, de dragul emoției de moment, tot felul de încrângături între psihologie, psiho-pedagogie, pastorală și patristică, mereu cuplate pe teorii ale educației non-formale. Biserica nu are voie să cadă în moda momentului doar pentru că așa se practică valorizarea socială a educației tinerilor. E greu să stai cu garda jos dinaintea tinerilor, să le încasezi nemulțumirile. Paralizant uneori, dialogul cu tinerii este necesar. Avem darul de a răspunde în duhul Evangheliei la orice propunere de dialog, ne temem pentru că nu stăpânim Evanghelia și cordialitatea noastră a fost înfrântă, deseori, în zbateri interne. De aici nevoia ascezei în misiunea cu tineretul. Din nevoia de a le oferi viață și iertare, nu colaje de text și indulgență ieftină.

Sunt subiecte pe care le propun la care nu avem răspuns. Căutați răspunsul cu ei. Învățăm împreună, în ultimii ani, să construim echipe de creștini angajați în cunoaștere. Globalizarea comunicării a dus la globalizarea parohiei? Se poate spune și așa. Oricum, pereții Bisericii sunt mai transparenți ca niciodată. Și mai fragili. Mult mai fragili decât credem. De aici importanța muncă personală, cu sine și cu aproapele, pe care preotul o are de dus. O corvoadă de fiecare clipă, tensiunea ei aducând și odihna luminoasă a împlinirii. În planul misiunii cu tinerii avem de învățat mereu. Înțepenirea în proiect ori dezvoltarea de pro-

(continuare în p. 4)

Pr. Constantin NECULA

Din cuprins:

Pr. Prof. Dr. Cristian Muntean

Corectitudinea morală | pagina 2

Lect. Dr. Daniel Mihoc

Ierusalim (III) | pagina 6

Pr. Lect. Univ. Dr. Radu Tascovici

Începuturile tiparului în Țara Românească: activitatea tipografică de la Târgoviște

(secolul al XVI-lea) (V) | pagina 8

Lector Dr. Vasile Chira

Cimitirul vesel din Săpânța (III) | pagina 11

Pr. Prof. Dr.
CRISTIAN MUNTEAN

CORECTITUDINEA MORALĂ

Seneca avea dreptate când spunea: „Dacă lipsește ținta, viața e o rătăcire”, pentru că stabilirea unei perspective motivaționale a vieții, care, din păcate, astăzi pare să nu mai prezinte interes, cu toate că viața noastră caută mereu forme hedoniste de împlinire și afirmare a sinelui.

Din păcate, „nesinceritatea conștientă” reprezintă un factor neînsemnat în conduita umană, chiar dacă este profesată la nivel de „sport național” și lezează, în primul rând, binele comun al societății.

Pe acest fond este greu de vorbit despre corectitudinea morală și caractere, atâta vreme cât individualizarea raporturilor sociale a condus la regresivitatea civismului/binelui comun. O societate unde oamenii (legii, și nu numai) trișează este o societate în care triumfă morală individualistă a lui „eu și numai eu” și dă naștere unui efect invers: afirmarea de sine și nepăsarea față de ceilalți.

Când nu mai sunt reguli, totul se prăbușește. Pentru că e imposibil să trăiești împreună dacă fiecare își clădește propria morală și își justifică comportamentul după interese personale. Jurnalistul Jean Sevillea, în cartea „Corectitudinea morală/căutăm cu disperare valori”, face o analiză riguroasă a societății franceze din perspectiva acestei nevoi generale de redresare a societății, analiză ce cuprinde exponențial societatea lumii moderne.

El ne propune să reinvățăm să educăm abandonând ideea și iluzia bunătății naturale a ființei umane. Epoca

noastră nu mai crede în imperativul de a trăi pentru celălalt. Nu mai este imoral să te gândești doar la tine.

Lumea în care trăim pare să aibă o singură dorință: lipsa de constrângere, care aduce cu ea adevărate patologii ale excesului ce duc până la „excesul de inexistență”.

Sevillea ne face atenți în cartea sa de importanța unei revoluții mentale în cadrul familiei, ce presupune ca adulții să îndrăznească să-și exercite autoritatea dată de natură (eu zic: de Dumnezeu).

Să fim conștienți că un copil nu învață de la sine să-și controleze pulsunile, să-și stăpânească dorințele, să facă diferența dintre bine și rău, să tragă linia între ceea ce e permis și ceea ce este interzis, iar a ceda capriciilor înseamnă a-l lăsa să crească cu ideea că totul i se cuvine. A-i oferi tot înseamnă să-l faci incapabil, ca adult, să renunțe la ceva sau să înfrunte un refuz.

În aceste condiții se generalizează relativismul (orice alegere e personală, orice adevăr e relativ). Acest subiectivism nu e considerat doar un semn al deschiderii, ci e ridicat la rangul de necesitate morală.

Cum să mai vorbim azi tinerilor despre caracter, acea însușire morală care se manifestă prin perseverență, voință fermă și corectitudine?

Individualismul domină: mă îngrijesc de mine însumi. Hedonismul are întâietate: îmi fac plăcere. Cultul corpului se afișează: mă mențin în formă. Sevillea se întreabă dacă

aceste imperative categorice, sub pretextul libertății, nu dau naștere altor dependențe care sunt tot atâtea servituiți.

Vorba lui Bernanos: „Lumea modernă este o conspirație împotriva oricărei forme de viață interioară”.

Lipsit de cadre, de mari valori transcendente, de repere religioase, nu ne mai simțim îngrădiți ca altădată. Pentru a umple acest vid existențial, cădem pradă dependenței.

Psihologul Nicole Aubert atrăgea atenția asupra înclinației spre exces a individului „hipermodern”, al cărui defect este „excesul de inexistență”, raportat la nivelul dependențelor de internet, de forumuri de tot felul, în care te poți juca cu identitatea, sau de telefonul mobil.

Să recunoaștem că adolescentul de azi, odată întors de la școală/facultate, e cel mai adesea singur (cu telefonul mobil sau calculatorul). Singur cu căștile, cu țigara cu iarbă, și chiar singur într-o discotecă, chiar dacă e înconjurat de o mulțime de oameni. Poate ar merita să ne întrebăm de ce „dansul de cuplu” nu mai pare să fie la modă. Partenerul a ajuns să fie o constrângere în plus. Libertatea absolută înseamnă individul singur cu el însuși.

Sevillea ne propune câțiva pași: „Pentru a salva plăcerea, trebuie să învățăm din nou care ne sunt limitele. Pentru a salva dorința, trebuie să redescoperim tabuurile. Pentru a salva libertatea, să restabilim autoritatea”. Într-un cuvânt: redescoperirea limitelor, pentru că fără interdicții nu există umanitate și nici corectitudine morală.

„Lăsați copiii să vină la Mine”

(urmăre din p. 1)

narea, necurăția, patima, pofta cea rea și lăcomia, care este închinare la idoli...”, lepădând mânia, defăimarea, cuvintele de rușine, „pentru care vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării...” (Col 3, 5-8).

Știm înălțimea și exigențele vieții celei noi la care suntem chemați, însă neștiința, uitarea și nepăsarea ne împiedică să punem în lucrare poruncile dumnezeiești. Aceasta este și cauza pentru care mereu primim semne că prin modul nostru de viață mâniem bunătatea lui Dumnezeu. Ce altceva sunt încercările de tot felul, bolile, epidemiile, inundațiile atât de dese? Prin păcate noi întoarcem purtarea de grijă a Stăpânului vieții noastre în muștrare, pentru că nu păzim libertatea pe care ne-a dăruit-o și ne facem iarăși, de bunăvoie, robi ai păcatelor. Și chiar mai rău, suntem nepăsători față de păcatele care ne înconjoară și, de multe ori, încurajăm și pe alții să le facă, înmulțind astfel răul în lumea aceasta.

A rânduit Dumnezeu ca anul acesta Înălțarea să coincidă cu 1 iunie, ziua dedicată copiilor. Ei sunt nădejdea și viitorul neamului nostru. Cu durere mare în suflet însă vedem în zilele noastre cât de mult înmulțirea păcatului în societatea noastră atentează la curățenia sufletească a copiilor și tinerilor noștri. Ce alt păcat a mai osândit Mântuitorul cu asemenea cuvinte: „Cine va sminti pe unul din aceștia mici, care cred în Mine, mai bine i-ar fi lui dacă și-ar lega de gât o piatră de moară și să fie aruncat în

mare” (Mc 9, 42)?! Oare nu sunt vizați aici și cei care îi depărtează pe copii și tineri de Dumnezeu, stricându-le mintea și inima mai ales cu imaginile desfrâului, adulterului și pornografiei, expuse pretutindeni, la televizor și în vitrine, în vorbe și îmbrăcăminte? Altădată, oamenii trăiau mai modest, în condiții mai puțin igienice, dar se rușinau de păcate. Astăzi, avem canalizare subterană, dar murdăriile sufletești le deversăm prin zeci de canale TV, în public și în case. Avem igienă, dar unde este rușinea?

Și, ca și când emisiunile televizate, jocurile pe calculator, imaginile din presă sau de pe internet n-ar fi destule, mai nou sunt promovate în școlile noastre programe de așa-zisă educație, care se ocupă foarte serios de igiena vieții intime, dar n-au nimic de spus despre căsătoria binecuvântată de Dumnezeu, despre păstrarea fecioriei până la căsătorie și a fidelității conjugale. Mai mult, elevii află din ele că perversiunile sunt normale, iar homosexualitatea e demnă de respect.

Cât de multe eforturi și jertfe se fac pentru a preveni și a combate focarele de infecție ale epidemiilor. Dar ce facem cu fumatul, consumul de droguri și desfrâul, care se răspândesc printre copiii noștri? Ducem război cu virusii, dar acceptăm resemnați, ba chiar încurajăm, păcatele de moarte.

E timpul să ne trezim din acest somn al conștiinței, să înțelegem muștrarea lui Dumnezeu, să ne îndreptăm viața, să fugim de păcate, să ne păzim mintea curată și să cerem îndurarea lui Dumnezeu prin post, rugăciune și milostenie.

Odată cu Înălțarea Domnului, am serbat și Ziua Eroilor. Altădată, adulții și tinerii își dădeau viața pentru apărarea țării și a credinței, pentru viitorul liber și curat al copiilor lor. Astăzi, prin mila lui Dumnezeu, nu ne mai amenință aceleași războaie sângeroase, nu se mai cer aceleași jertfe. Se cere însă tot mai mult un alt eroism, cel al bunei-cuviințe, al castității și al fidelității, eroismul curajului de a ne păstra credința primită de la Mântuitorul, prin Apostoli și prin Sinoadele Ecumenice, și de a trăi după învățăturile ei. Să ne măsurăm viața după aceste cuvinte ale Sf. Apostol Petru:

„Hristos a suferit o dată moartea pentru păcatele noastre, El, cel drept pentru cei nedrepți, ca să ne aducă pe noi la Dumnezeu... Așadar, fiindcă Hristos a pățimit cu trupul, înarmați-vă și voi cu gândul acesta: că cine a suferit cu trupul, a isprăvit cu păcatul, ca să nu mai trăiască timpul ce mai are de trăit în trup după poftele oamenilor; ci după voia lui Dumnezeu” (I Ptr 3, 18 – 4, 2).

Cât de mare este taina credinței noastre! Dumnezeu a coborât pe pământ ca să ne ridice pe noi la ceruri, ca să ne unească cu Treimea, să ne umple de Duhul Sfânt, să ne dea și nouă viața Lui, dacă voim. Să nu ne arătăm indiferenți, nici nerecunoscători față de acest dar dumnezeiesc, ci să îl primim cu frică, cu credință și cu dragoste și să îl punem în lucrare, căutând și aflând astfel „cele de sus, unde Se află Hristos, șezând de-a dreapta lui Dumnezeu” (Col 3, 1), Căruia fie slava, cinstea și închinarea, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, în vecii vecilor. Amin!

LITURGHIE • PASTORAȚIE • MĂRTURISIRE

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Duminică, 1 mai – *Praznicul Învierii Domnului*. La orele 0,00, Înaltpreasfinția Sa a oficiat Slujba Învierii și Sf. Liturghie din Ziua Învierii Domnului și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Catedrala mitropolitană. A oficiat, de asemenea, slujba Vecerniei (A doua Înviere) la Catedrală, iar apoi a participat la procesiunea liturgică pascală, pe care a inițiat-o și organizat-o prin centrul orașului. După-amiază, a oferit o recepție oficială la reședința mitropolitană, la care au participat oficialități locale, profesori de la Facultatea de Teologie, consilieri și angajați ai Arhiepiscopiei Sibiului, precum și preoții din mun. Sibiu.

Luni, 2 mai. Î.P.S. Sa a oficiat slujba de sfințire a Bisericii „Învierea Domnului” din municipiul Brașov. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură. La finalul Sfintei Liturghii, Înaltpreasfinția Sa i-a hirotesit întru *iconom* pe cei doi preoți parohi, Marius Ioan Popa și Marius Constantin Uță. De asemenea, primul preot al bisericii și ctitor al locașului de cult, părintele Ion Dinu, a primit un act de cinstire și pentru cei 39 de ani de preoție. La sfârșit, Înaltpreasfinția Sa a premiat și felicitat elevii participanți la faza pe Protopopiatul Brașov a Concursului național de creație „Biserica și Școala din sufletul meu”.

Marti, 3 mai. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Sfânta Treime” din municipiul Făgăraș. A sfințit, de asemenea, altarul de vară al bisericii, renovat și pictat recent, și a binecuvântat lucrările de înfrumusețare efectuate în ultima perioadă. La finalul Sfintei Liturghii, a oferit acte de cinstire Adunărilor și Consiliilor parohiale, precum și unor binefăcători. În aceeași zi, Înaltpreasfinția Sa a vizitat Parohia Cincu, Protopopiatul Făgăraș II, județul Brașov. A oficiat Vecernia în biserica parohială, a sfințit pictura și catapeteasma locașului de cult și a inaugurat o cantină socială amenajată în fosta școală românească, spațiu în care peste 100 de copii vor primi zilnic o masă caldă cu sprijinul Primăriei și al Parohiei Cincu. La final, ierarhul a oferit acte de cinstire principalilor ctitori și binefăcători. Pentru activitatea pastorală și administrativă, părintele paroh Florin Adrian Butum a fost hirotesit *iconom*.

Miercuri, 4 mai. A avut program de audiențe și lucrări de birou.

Vineri, 6 mai – *Sărbătoarea Izvorul Tămăduirii*. Cu ocazia hramului, Înaltpreasfinția Sa, alături de Preasfințitul Ilarion Făgărașanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, și de un mare sobor de preoți și diaconi, a oficiat resfințirea bisericii vechi a Mănăstirii Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, jud. Brașov. În continuare, a oficiat sfințirea apei la fântâna din curtea mănăstirii. A săvârșit, la altarul de vară, Sfânta Liturghie, iar apoi Taina Sfântului Maslu. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură. La final, Înaltpreasfinția Sa a premiat și a felicitat elevii câștigători ai etapei eparhiale a Concursului național de creație „Biserica și Școala din sufletul meu”.

Duminică, 8 mai. A oficiat slujba de resfințire a Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din Bran-Predeluț, protopopiatul Bran Zărnești. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură. La finalul slujbei, Înaltpreasfinția Sa i-a hirotesit *iconom stavrofor* pe preotul paroh Gheorghe Puchi, iar ctitorilor și binefăcătorilor le-a oferit acte de cinstire.

Luni, 9 mai. A avut program de audiențe și lucrări de birou. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Marti, 10 mai. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Sibiu. A examinat la Teologie Liturgică masteranzii anului I de la Facultatea de Teologie din Sibiu.

Miercuri, 11 mai. Înaltpreasfinția Sa a participat în Capela mitropolitană la deschiderea lucrărilor Simpozionului național „Pași spre Marea Unire. Simbol al identității pen-

tru tinerii de azi: unitatea națională de la Mihai Viteazul la Alexandru Ioan Cuza. Interval istoric: 1600-1859”. A adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare.

Joi, 12 mai. Înaltpreasfinția Sa a participat la Academia Teologică a Mănăstirii „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus, județul Brașov, la deschiderea lucrărilor Simpozionului național „Tiparul în Biserica Ortodoxă Română – între misiune și necesitate”, organizat de Arhiepiscopia Sibiului. A adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare.

Vineri, 13 mai. A participat în Aula „Mitropolit Ioan Mețianu” a Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, la lansarea volumului „O contribuție la consolidarea Bisericii strămoșești. Părintele Arsenie Boca, omul lui Dumnezeu”, realizat de către prof. univ. dr. Ioan Bogdan din Sibiu. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

Sâmbătă, 14 mai. A oficiat la Catedrala mitropolitană din Sibiu o slujbă de pomenire pentru arhid. prof. dr. Constantin Voicu, la șase luni de la trecerea sa la cele veșnice.

Duminică, 15 mai. A oficiat slujba de sfințire a Bisericii „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” din localitatea Bogatu Român, Protopopiatul Săliște. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor prezenți un cuvânt de învățătură. L-a sfârșitul slujbei, l-a hirotesit întru *iconom* pe P.C. pr. paroh Sevastian Ghiorgheasa, iar principalilor ctitori și binefăcători le-a acordat acte de cinstire. De asemenea, Înaltpreasfinția Sa a acordat primarului comunei Păuca, Nicolae Dancu, și domnului Nicolae Rotar distincția mitropolitană „Crucea șaguniană pentru laici”. Seara, a participat la Catedrala mitropolitană din Sibiu, la prezentarea operei vocal-simfonice „Patimile și Învierea Domnului. Oratoriu bizantin de Paști”, al compozitorului Paul Constantinescu, susținută de către corul „Timotei Popovici” al Catedralei mitropolitane, corala „Codex Apulum” din Alba Iulia și orchestra Filarmonicii de Stat din Sibiu.

Luni, 16 mai. A participat la Catedrala mitropolitană din Sibiu, la deschiderea manifestărilor academice dedicate aniversării a 230 de ani de la înființarea învățământului teologic ortodox de la Sibiu. La Sfânta Liturghie au participat alături de Înaltpreasfinția Sa: Înaltpreasfințitul Calinic, Arhiepiscopul Argeșului și Muscelului, PS Andrei, Episcop Covasnei și Harghitei, Preasfințitul Daniil, Episcop locuitor al Episcopiei Dacia Felix, și Preasfințitul Varlaam Ploieșteanul, Episcop-vicar patriarhal, ca delegat al Preafericitului Părinte Patriarh Daniel. După Sf. Liturghie, Înaltpreasfinția Sa și soborul slujitor au oficiat un parastas pentru toți profesorii de Teologie de la Sibiu care au trecut la cele veșnice, iar apoi, în Aula „Mitropolit Ioan Mețianu” a adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare. În aceeași zi, Înaltpreasfinția Sa a participat la Simpozionul „Episcopul Nicolae Ivan – 80 de ani de la trecerea la cele veșnice”, organizat în orașul Săliște, județul Sibiu, de către Primăria Săliște, alături de Protopopiatul Săliște și școala gazdă.

Marti, 17 mai. A participat în Aula Magna a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, la manifestările organizate de filiala Cluj a Academiei Române, cu prilejul aniversării a 150 de ani de activitate culturală în slujba neamului a Academiei Române.

Miercuri, 18 mai. A avut program de lucru la cabinet.

Joi, 19 mai. A participat la Catedrala mitropolitană din Sibiu, la concertul aniversar dedicat împlinirii a 110 ani de la înființarea Corului „Timotei Popovici” din Sibiu. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

Vineri, 20 mai. Înaltpreasfinția Sa a participat la Academia Teologică a Mănăstirii „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus, județul Brașov, la lucrările Simpozionului național „Constantin Noica. Logos, cuvânt, rotire”. Evenimentul este organizat de Academia Română, prin Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru”, în colaborare cu Arhiepiscopia Sibiului și mănăstirea gazdă. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

Sâmbătă, 21 mai – *Sărbătoarea Sf. Împ. Constantin și Elena*. Înaltpreasfinția Sa a participat la sărbătoarea hramului Catedralei patriarhale „Sf. Împ. Constantin și Elena”.

Duminică, 22 mai. Înaltpreasfinția Sa a slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor prezenți un cuvânt de învățătură la Biserica „Pogorârea Sfântului Duh” din Sibiu. După Sfânta Liturghie, a sfințit Căminul pentru vârstnici al Asociației „Sfântul Nicolae”, care funcționează lângă locașul de cult. La sfârșitul slujbei, a acordat părintelui Simion Săsăujan, ctitorul bisericii și al așezământului social unde funcționează Centrul de zi pentru copii și unde va fi deschis Căminul pentru vârstnici, distincția „Crucea șaguniană pentru preoți”, ca o încununare a celor 50 de ani de preoție.

Luni, 23 mai – *miercuri, 25 mai*. Cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, la invitația Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Iosif al Europei Occidentale și Meridionale, Înaltpreasfinția Sa a participat la manifestările prilejuite de punerea pietrei de temelie pentru noua Biserică „Sf. Împ. Constantin și Elena” și „Sf. Ierarh Nicolae” din Nisa (Franța). A dăruit comunității ortodoxe o părticică din moaștele Sf. Ier. Andrei Șaguna.

Joi, 26 mai. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Sibiu. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Vineri, 27 mai. A vizitat șantierul de lucru de la Centrul cultural-misionar „Sfântul Ierarh Andrei, Mitropolitul Transilvaniei” din localitatea Copșa Mică, jud. Sibiu.

Sâmbătă, 28 mai. Înaltpreasfinția Sa a resfințit Biserica „Sfântul Nicolae” din Ilimbav, Protopopiatul Agnita. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură. La sfârșitul slujbei, l-a hirotesit *iconom stavrofor* pe protopopul de Agnita, pr. Mihai Naicu, iar preotul paroh Viorel Pântea a fost hirotesit *iconom*. De asemenea, mai mulți binefăcători au primit acte de cinstire, iar unul dintre sprijinitorii lucrărilor de restaurare a primit distincția „Ordinul Sfântului Ierarh Andrei Șaguna”.

Duminică, 29 mai. Înaltpreasfinția Sa a oficiat slujba de resfințire a vechii biserici a Mănăstirii „Sfântul Nicolae” din Predeal, jud. Brașov. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură. La final, Înaltpreasfinția Sa a oferit distincția „Crucea șaguniană pentru laici” domnului Liviu Cicoș, primarul orașului Predeal, precum și familiei Elena și Marius Usturoi. De asemenea, a oferit distincția „Ordinul Sfântului Ierarh Andrei Șaguna” familiei Carmen și Cristian Grigore. În aceeași zi, Înaltpreasfinția Sa a oficiat în municipiul Făgăraș slujba de sfințire a monumentului eroilor din Țara Făgărașului, căzuți la datorie în timpul celor două Războaie Mondiale.

Luni, 30 mai. A avut program de audiențe și lucrări de birou.

Marti, 31 mai. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Sibiu.

Pr. Dr. Cristian VAIDA

ACTUALITATE ȘI PERSPECTIVE

În dialogul educației religioase cu școala românească (IV)

Critica la adresa manualelor de religie a scos în evidență mai puțin dorința liderilor de opinie de a susține ridicarea calitativă a acestora, cât dorința de identificare a unei părghii suplimentare în eliminarea educației religioase din spațiul școlar preuniversitar. Dincolo de anumite minusuri ale acestor instrumente curriculare, frecvența cu care sunt aduse în fața consumatorilor de produse media aceleași conținuturi, imagini din materiale suport care nu au statutul de manual, ci de materiale auxiliare, în majoritate apărute fără nicio aprobare ministerială sau bisericească, reflectă interese care plasează aceste acțiuni publice la limita deontologiei profesionale. Amenințarea se înregistrează din faptul că se încearcă inocularea ideii că scopul religiei este de a-i îndotrini pe elevi sau de a-i transforma în persoane dominate de frica de iad, ceea ce este într-un evident contrast nu doar cu finalitățile asumate prin documentele școlare, ci și cu modul irenic în care se desfășoară activitatea la clasă.

Mediul educativ al școlii, format din „totalitatea componentelor fizice [Mărima școlii, dotarea cu materiale suport, mediul ambiental (arhitectura, cromatica, designul claselor etc.), umane [Este dat de valoarea personală și profesională a cadrelor didactice și de natura relațiilor interumane care se stabilesc în cadrul școlii respective] și ideatice [Mediul ideatic se referă la tradițiile dintr-o școală, la proiecția prestigiului școlii în conduita elevilor] ale fiecărei unități de învățământ [Voicu Lăscuș, „Munca educativă în școală”, în: *Pedagogie. Suporturi pentru formarea profesorilor*, M. Ionescu, V. Chiș (coord.), Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001, p. 307]”, care conferă identitate spațiului școlar, influențează decisiv întregul proces didactic, inclusiv ora de religie. Degradarea constantă a acestui mediu, mai evidentă odată cu unele decizii de politică educațională luate după începutul recente crize economice, pe fondul unei tot mai evidente decențări în plan valoric, poate ridica dificultăți suplimentare în efortul de atingere a finalităților în plan formativ al școlii românești actuale, mai ales la disciplinele cu caracter umanist, cum este prin excelență religia [Deloc de neglijat în școala românească, contextul în care dorința profesorilor și a elevilor de a avea rezultate la diferite competiții școlare, influențează echilibrul dinspre formativ spre informativ, poate să devină o realitate și în cazul disciplinei religie].

La nivelul întregului sistem de învățământ românesc se înregistrează o anumită presiune pentru o supraevaluare sau o evaluare mai permisivă, cel puțin la unele discipline de învățământ, pentru a se permite astfel elevilor să aloce mai mult timp studiului unui anumit domeniu sau pentru a pregăti mai bine anumite examene. Nu sunt deloc de neglijat efectele micilor „intervenții” venite din partea unor directori, diriginți, părinți etc. pentru a se asigura medii mari, în condițiile în care rezultatele din gimnaziu sau liceu contează

cu o anumită pondere în mecanismul admiterii la liceu sau la unele facultăți. Acest tip de imixtiune vizează în contexte diferite toate disciplinele de studiu, inclusiv religia, și susține crearea premiselor pentru o educație preponderent intelectuală, în detrimentul formării integrale a personalității elevilor, pe toate componentele acesteia: morală, estetică, fizică etc.

Datele cercetărilor realizate în SUA arată faptul că fiecare profesor, indiferent de materia pe care o predă, îi influențează direct și indirect pe elevi, prin modalitățile de alegere și de utilizare a instrumentelor curriculare, prin propriul său curriculum ascuns [Jim Ryder, Indira Banner, „School Teachers' Experiences of Science Curriculum Reform”, în: *International Journal of Science Education*, 35:3 (2013), pp. 490-514]. În anumite contexte educaționale, când elevii de anumite vârste biologice sau spirituale sunt confrunțați în mod direct cu profesori care le dezavuează – intenționat sau nu – valorile religioase sau care îi antrenează în dezbateri pentru care aceștia nu sunt pregătiți, se poate vorbi de un real pericol la adresa stabilității emoționale și chiar spirituale a copiilor sau adolescenților.

Concluzii:

Domeniul educației religioase rămâne în România un spațiu față de care își exprimă opinia tot mai multe persoane interesate de viitorul școlii sau de direcția de dezvoltare pe care o cunoaște țara după căderea regimului comunist. Analiza de față și-a propus evidențierea principalelor problematice cu care se confruntă practicienii din domeniu, profesori de religie și inspectorii care activează pe diferite paliere în sistemul de învățământ. Pentru aceștia, dese modificări în plan legislativ constituie o problemă majoră, cu implicații multiple. De asemenea, insuficienta dotare a școlilor cu materiale curriculare ridică dificultăți semnificative, mai ales în învățământul secundar. Întrebări precum „În ce mod pot fi înlăturate punctele slabe ale disciplinei Religie?”, respectiv „Cum poate acest domeniu să surmonteze pericolele de diferite tipuri care fac dificilă atingerea finalităților asumate?”, au fost formulate de cei interesați de creșterea calității în domeniul educației religioase.

Remarcăm faptul că părinții au încredere în modul de realizare a educației religioase, fapt reflectat de procentul în care aceștia și-au (re)înscris recent copiii la orele de religie. Este notabilă încrederea pe care familia o acordă curriculumului oficial și metodologiei utilizate de profesori la clasă și în contexte nonformale. Cazurile de renunțare la orele de educație religioasă sunt înregistrate mai cu seamă în comunitățile în care nu există profesori de specialitate la confesiunea pentru care optează părinții sau în situațiile în care didactic ori managerial se manifestă deficiențe majore.

Elevii consideră în cea mai mare parte orele de religie ca pe o posibilitate de a se dezvolta prin valorificarea modelelor din domeniul religios, pe fondul unei atitudini pozitive față de profesori și de conținutul învățării propus prin curriculum. Dat fiind faptul că viața religioasă a omului este puternic dependentă de modelul primit în anii de școală, se impun periodic analize complexe, nu doar în momente de criză, când identificarea răspunsurilor, oricât de valoroase ar fi ele, poate să fie tardivă.

Bibliografie:

- Anania, Bartolomeu Valeriu, *Apa cea vie a Ortodoxiei*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2002.
- Freathy, Rob, Parker, Stephen G., „Secularists, Humanists and religious education: religious crisis and curriculum change in England, 1963–1975”, în: *History of Education*, 42:2 (2013).
- Garrido, Jose, *Fundamente ale educației comparate*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1995.
- Hayward, E. Louise, Hutchinson, Carolyn, „Exactly what do you mean by consistency? Exploring concepts of consistency and standards in Curriculum for Excellence in Scotland”, în: *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 20:1 (2013).
- Horga, Irina, „Educația religioasă – o opțiune explicită a sistemelor de învățământ europene”, în: *Educația religioasă în dialog cu societatea. Cercetări pedagogice, psihologice și istorice*, D. Opreș (coord.), Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2010.
- Horga, Irina, „Educația religioasă în școala românească – rezultatele unei cercetări”, în: *Coordonate ale cercetării în domeniul educației religioase*, D. Opreș (coord.), Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2009.
- Lăscuș, Voicu, „Munca educativă în școală”, în: *Pedagogie. Suporturi pentru formarea profesorilor*, M. Ionescu, V. Chiș (coord.), Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001.
- Opreș, Dorin, *Educația religioasă și dezvoltarea personală. Cercetări, analize, puncte de vedere*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 2014.
- Opreș, Dorin, *Dimensiuni creștine ale pedagogiei moderne*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 2012.
- Opreș, Monica, *Religie, morală, educație. Perspective teologice și pedagogice*, Ed. Basilica, București, 2011.
- Rotariu, Traian, Iluț, Petru, *Ancheta sociologică și sondajul de opinie. Teorie și practică*, Ed. Polirom, Iași, 2011.
- Ryder, Jim, Banner, Indira, „School Teachers' Experiences of Science Curriculum Reform”, în: *International Journal of Science Education*, 35:3 (2013).
- Shim, Jenna Min, „Structuralism's relevance in a post-structural era: Revisiting research on multicultural curricular studies”, în: *Journal of Curriculum Studies*, 43:6 (2011).
- Voicu, Mălina, „Valori și comportamente religioase în spațiul urban românesc: o abordare longitudinală”, în: *Viața socială în România urbană*, D. Sandu (coordonator), M. Comșa, C. Rughiniș, A. Toth, M. Voicu, B. Voicu, Ed. Polirom, Iași, 2006.
- Zizioulas, Ioannis, *Ființa eclezială*, Ed. Bizantină, București, 1996.

Pr. Lect. Univ. Dr. Dorin OPREȘ,
Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia

Pedagogia cotidianului: Dinamica misiunii cu tineretul

(urmăre din p. 1)

iecte doar de dragul raportării către „eșaloanele superioare” ale ierarhiei nu duce la împlinirea misiunii. În fond, dacă este să fim corecți, agenda cu tinerii, chiar când este exploziv de dinamică, nu poate fi făcută de pe o zi pe alta ori postată pe facebook cu doar câteva momente înainte să se întâmple. Preotul are obligația pastorală de a-i învăța cu o agendă de lucru, cu punctualitatea și proiectarea activității pe timp lung, poate să-i scoată din nenorocitul de carpe diem și să-i formeze pentru carpe Deum. Dacă este ceva ce demobilizează tineretul este heuripismul care nu are nimic de-a face cu frisonul de nouitate al unei acțiuni. A spori tensiunea pozitivă a așteptării unui conferențiar public, a organiza logistic, sub ochii lor larg lărgiți, o întâlnire cu Arhiereul, a-i organiza în echipe pastorale ori grupuri de rugăciune și studiu al Bibliei nu este apanajul întâmplării pastorale. Cei care lucați știți deja. Savoarea pastorației tinerilor o dau amănunțele care dezvoltă anverguri personale și comunitare, alegerea timpului, locului și colaboratorilor motivând intervenția pastorală.

Am văzut ce gândesc tinerii în planul comunicării pe facebook. Cum își scriu. Ce anume citesc. Faceți din când în când efortul de a intra în librării, pe MTV Music ori în grupurile lor de comunicare. Nu de judecata, ci de rațiunea noastră au nevoie, de partea de gând care îndreaptă, de iubirea care crește. Sunt consternat uneori de lipsa de pedagogie pastorală a unor preoți. Nu toată lumea poate fi subsumată regulilor unei mânăstiri, absolutismul nefiind unul din apanajele Ortodoxiei care face viața oamenilor. Grupate pe linii de interes, întrebările pe care

le adresează tinerii nu țin de subiecte eminentemente dogmatice, de viziunea filocalică asupra mântuirii ori de morală fără echivoc a Părinților pustiei. Se trag mai spre viață cu preocupările, mai la centrul vieții cotidiene, în aria deseori anatematizată de falșii profeți ai purismului ortodoxist. Tinerii noștri nu sunt mumii ale frustrărilor noastre moraliste. Mîntea și trupul lor palpă. Nu de virtuți, veți zice. Și voi fi de acord. Dar sunt vii, mulți dintre virtușii de ocazie vorbindu-le în școli ori pe unde-i găsești ca unor locuitori ai cimitirelor. Nu. Ei nu sunt cetățenii unei lumi moarte. În ciuda păcatelor ce-iucid uneori, sunt vii, au nevoie de viață ca să înțeleagă Viața. Au nevoie de încurajare ca să iasă din anonimatul mediocru spre care-i împinge școala cu evaluările și examenalele sale stereotipe. În care noi înșine ne-am sufocat, am suferit, am eșuat deseori pe malul mălos al mentalităților ideologice. Nu putem schimba presiunea școlii, dar o putem reduce. Putem fi mediatorii cei mai atenți ai relației dintre tineri și școală, dintre tineri, părinți și profesori. Avem această obligație de a face din școală planul nostru pastoral. Nu doar la deschideri/închideri de an școlar. Reverenda poate fi pe coridoarele școlii stindardul unui sprijin necondiționat, semnul unei prietenii cordiale.

Copiii și tinerii ne cer sinceritate. Atât. Sunt sătui de vorbe, vor oameni vii, care le spun adevăruri. De ani de zile, umblând printre ei, am învățat să rîd de aroganța mea, de superficialitatea mea, și să-i iau în serios. Mult mai în serios decât pe adulții care cred că au descoperit piatra filosofală. Căutarea lor te umple de energie, oferă condiții incredibile

de compatibilitate umană, obligă la efort susținut, fidel și constant. Cred că aici se joacă planul pastoral al muncii cu tinerii. În spațiul creator al echilibrului pastoral, al fidelizării acțiunilor și al deschiderii lor către viața reală. Educația religioasă este o educație pentru viață sau o rată pedagogică. Nu există alternativă. Pentru un pedagog sau păstor de suflute nu există purgatoriul ratărilor de mijloc. De aceea este grea misiunea cu tinerii. Ea nu poate fi plictisitoare, sfârșitoare ori mediocră. Nu că ar fi posibilă în alte paliere de pastorație. Dar aici roadele sunt imediate, dureroase, vizibile și de foarte lungă durată. Nu putem face pastorație cu tinerii doar conjunctural, ca să umplem cu cifre raportările, ca să dea bine. În planul pastorației, inima bate în Altar. Din frângerea de Duh a liturgicului avem izvorul soluțiilor pastorale.

Zilele trecute. În Lyon, după o conferință, spre seară. Parcurgeam drumul spre locul găzduirii discutând cu prietenii din grup asupra celor împlinite în ziua aceea. Dintr-o școală, un grup de tineri arabi. M-au salutat reverențios. Ne-au însoțit apoi pe cale, înjurându-ne și aruncându-ne texte din Coran. S-au liniștit greu. Apoi ne-am apropiat de lumina unei piațete în care câțiva tineri ascultau muzică și beau. Sufletul meu s-a întristat. Nu. Pe copiii noștri nu avem voie să-i creștem ca pe niște fundamentaliști radicali și nici să-i lăsăm în plasa liberalismelor ieftine. Să stăm cu ei, să-i chemăm să ne stea alături ca să-i ajutăm. Mulți ne spun, am auzit des anul acesta sintagma, că ei sunt viitorul Bisericii. Nu. Ei sunt deja Biserica. Să fim Biserica, una cu ei.

YOUCAT

Câteva reflecții pe marginea proiectului catehetic al Bisericii Romano-Catolice dedicat tineretului

YouCat, termen provenit de la „Youth Catechism” (Catehismul tineretului), a început să fie redactat în 2006 din inițiativa Conferinței Episcopilor Catolici din Austria de către cardinalul Christoph Schönborn, arhiepiscopul Vienei, și editorul catolic Bernard Meuser, dorind ca prin acest catehism să transmită învățătura Bisericii „într-un mod în care să îl poată înțelege tinerii”. Cei doi au colaborat 5 ani de zile cu teologi, preoți, cateheți și peste 60 de tineri. „Dacă vrei să faci ceva pentru tineri, asigură-te că îl faci împreună cu tinerii”, a fost crezul cardinalului Schönborn.

YouCat a fost lansat oficial la Ziua Mondială a Tineretului Catolic din 2011, de la Madrid. După doi ani, la întrunirea tineretului catolic de la Rio de Janeiro, au fost difuzate 1,5 milioane de exemplare. Conform statisticilor Vaticanului, volumul a fost tradus în peste 30 de limbi, fiind vândut până acum în 1,7 milioane de exemplare, ceea ce-l transformă în cel mai mare succes editorial al catolicismului din ultimii 50 de ani. YouCat-ul dispune de o pagină oficială pe internet în diferite limbi și cu multe materiale: www.youcat.org, la care se adaugă și o pagină pe una din cele mai de succes rețele virtuale de socializare din lume: <http://www.facebook.com/YOUCAT.org>.

Scopul declarat al autorilor volumului este de a-i ajuta pe tinerii din întreaga lume să înțeleagă mai bine credința Bisericii Catolice, așa cum a fost formulată în Catehismul Bisericii Catolice din 1997 și în Compendiul catehismului din 2002. Youcat urmează structura tradițională a Catehismului cu întrebări și răspunsuri, în nr. total de 527, dar o accesibilizează printr-o formulare mai puțin complicată, clară și ușor de înțeles, însoțită de foarte multe fotografii, ilustrații și reprezentări iconografice și artistice, cărora li se alătură pe câte o coloană marginală o serie întreagă de elemente complementare în forma unor citate din Sfânta Scriptură, din Sfinții Părinți, din Constituțiile Conciliului II Vatican, din Codul de Drept Canonic al Bisericii Catolice, din Enciclicile papilor, din textele liturgice ale breviariului latin, din sfinți și personalități ale catolicismului, din reprezentanți renumiți ai celorlalte Biserici și confesiuni creștine și chiar din savanți, scriitori și filosofi necreștini.

Spre sfârșitul verii anului 2012, YouCat a fost publicat și în limba română în traducerea pr. Mihai Pătrașcu la Editura Sapientia a Institutului Teologic Romano-Catolic din Iași. Ediția românească poartă subtitlul „Catehismul Bisericii Catolice pentru tineri pentru a cunoaște și a trăi credința Bisericii” și, nota bene, a fost difuzat gratuit la Întâlnirea Națională a Tineretului Catolic de la Iași din 2012, după care a fost pus în vânzare la prețul modic de 25 de lei. YouCat-ul este tipărit în întregime color, într-o haină grafică elegantă cu o copertă cartonată de culoare galbenă cu titlul alb, făcând astfel trimitere la culorile Vaticanului, în timp ce pe fundal este un mare Y realizat din multe cruciulițe.

Din punct de vedere structural, volumul se deschide cu prefața „Dragi prieteni tineri”, semnată de Papa emerit Benedict al XVI-lea, fiind structurat în patru secțiuni: partea întâi, „Ce anume credem”, partea a doua, „Celebrarea misterului creștin”, partea a treia, „Viața în Cristos”, și partea a patra, „Rugăciunea în viața creștină”. Se încheie cu un indice tematic bogat, organizat alfabetic, cu o serie de abrevieri, definiții și mulțumiri adresate colaboratorilor.

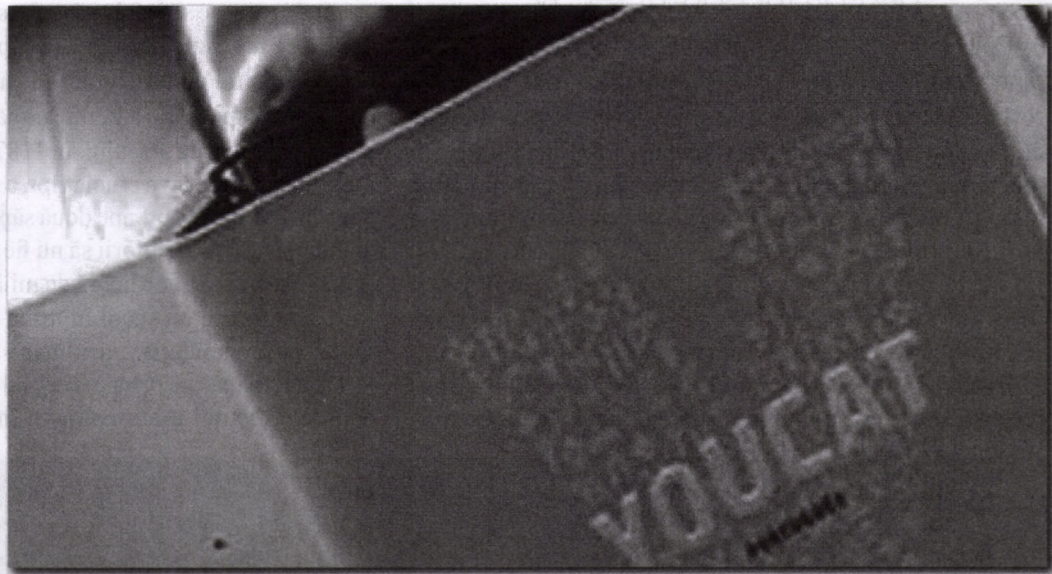
În prefață, Benedict al XVI-lea recomandă citirea unei cărți extraordinare, atrăgătoare și noi, prin conținut și prin formă, îndemnându-i pe tineri să-și aprofundeze credința, deoarece „arată ce anume crede astăzi Biserica Catolică și în ce mod se poate crede în manieră rațională”. „Pentru aceasta vă invit: studiați catehismul!

Aceasta este urarea mea din inimă. Acest material ajutător la catehism nu simplifică lucrurile; nu oferă soluții ușoare; cere o nouă viață din partea voastră; vă prezintă mesajul Evangheliei ca «mărgăritar de preț» (Matei 13,45) pentru care trebuie dat orice lucru. Pentru aceasta vă cer: studiați catehismul cu pasiune și perseverență! Sacrificați timpul vostru pentru el! Studiați-l în tăcerea din camera voastră, citiți-l în doi, dacă sunteți prieteni, formați grupuri și rețele de studiu, schimbați-vă idei pe internet. Rămâneți în orice mod în dialog cu privire la credința voastră! Trebuie să cunoașteți ceea ce credeți; trebuie să cunoașteți credința voastră cu aceeași precizie cu care un specialist în informatică știe sistemul operativ al unui computer; trebuie să-o cunoașteți așa cum un muzician cunoaște compoziția proprie; da, trebuie să fiți cu mult mai profund înrădăcinați în credința generației părinților voștri, pentru a putea rezista cu forță și hotărâre la provocările și la tentațiile din acest timp”.

La rândul său, cardinalul Christoph Schönborn subliniază că este vorba de o inițiativă pornită de jos. „Tinerii – explica el – au propus un catehism destinat vârstei lor și lumii lor. Prima redactare se datorează unui grup de teologi și pedagogi din zona germanofonă. Apoi textul a fost supus unei examinări dure din partea destinatarilor, în timpul celor două campusuri de vară pentru tineri. Grație acestui «rodaj», textul a devenit într-adevăr adaptat mentalității de astăzi, așa încât și imaginile se datorează tinerilor. Astfel, cartea în ansamblul ei este o expresie a culturii tinerești profund impregnată de sămânța rodnică a Evangheliei”.

Parcursul volumului denotă faptul că papa emerit s-a interesat de proiect și l-a urmărit cu atenție, iar prefața sa trădează, pe de o parte, un text plin de simpatie față de lumea tinerilor și față de modul lor de a concepe existența, iar pe de alta, marșează pe vechea sa idee a credinței raționale, „glauben mit Vernunft” sau „vernünftig glauben”. Un reprezentant al Episcopiei catolice de Iași menționează că îi îndeamnă pe toți tinerii să-și procure acest instrument util pentru cunoașterea și trăirea credinței lor creștine în lumea de astăzi. El va putea fi citit personal, în grupuri mai mici sau mai mari, cu ocazia orelor de religie în școală, a catehezelor în biserici, a zilelor de reculegere, dar mai ales atunci când se caută un răspuns la o întrebare chinuitoare.

După cunoștința mea, presa și teologia ortodoxă din țara noastră nu a comentat în niciun fel această apariție editorială de succes cu caracter misionar și catehetic dedicată tinerilor catolici din întreaga lume. Or, acum, în „Anul omagial al

educației religioase a tineretului creștin ortodox” în Patriarhia Română, consider că proiectul catehetic prezentat mai sus poate și trebuie să constituie un model de urmat pentru Biserica noastră și pentru primenirea misiunii ei în rândul tineretului ortodox. De aceea consider că aducerea acestui volum în atenția teologilor, preoților, ierarhilor și profesorilor ortodocși din țara noastră este deopotrivă actuală și necesară. Chiar dacă astăzi, mai mult ca oricând în istorie, tinerii angajați în viața Bisericii și toți cei cu preocupări duhovnicești au acces la o literatură teologică, filocalică și duhovnicească, iar spațiul virtual oferă o multitudine de publicații, comentarii, rețete și sfaturi spirituale avizate, însă, din nefericire și unele de-a dreptul periculoase, pseudospirituale și chiar complet străine de etosul ortodox, Biserica, prin dascălii și ierarhii ei, are responsabilitatea să ofere tinerilor un compendiu al învățaturii de credință accesibil și captivant, ușor de citit și de înțeles, cu un mesaj evanghelic, patristic și dogmatic viu, limpede și actualizat, care să răspundă la provocările și interogațiile în materie de credință ale tinerilor de astăzi și să fie îmbrăcat într-o haină editorială impecabilă și atrăgătoare.

Desigur, unii ar putea afirma că Biserica noastră nu are la nivel mondial o infrastructură organizatorică și educațională comparabilă cu cea a catolicismului care să faciliteze realizarea unui asemenea proiect de anvergură, iar alții, cunoscând dificultățile și sincopile dialogului sinodal panortodox, s-ar putea lăsa descurajați de un asemenea proiect. Cu toate acestea, cred cu tărie că un catehism ortodox al tineretului, după modelul celui catolic, trebuie să suscite atenția factorilor responsabili ai Bisericii Ortodoxe Române, prima Biserică Ortodoxă locală care a fost capabilă să organizeze cu succes la Cluj-Napoca o întâlnire a peste 6000 de tineri ortodocși din Europa și nu numai, ceea ce demonstrează că avem o vocație apostolică focalizată asupra adolescenților și a tinerilor în general, iar această vocație ne bucură, ne dă speranță și ne responsabilizează. În consecință, nu văd de ce Biserica Ortodoxă Română nu ar putea fi dătătoare de ton sau deschizătoare de drumuri tocmai în anul 2016 și în ceea ce privește elaborarea și publicarea unui „Catehism al Tineretului Ortodox”, cu un conținut concis și limpede, simplu, dar convingător, și într-un format modern și atrăgător, care să beneficieze apoi de o difuzare masivă, inclusiv în format electronic, prin intermediul parohiilor și al preoților din Patriarhia Română.

Mircea-Gheorghe ABRUDAN

• UNIVERS BIBLIC •

IERUSALIM (III)

Ierusalimul de la războiul iudaic până la începutul sec. IV

Cele mai importante momente ale războiului iudaic dintre anii 66-73 sunt legate de Ierusalim. Aici a izbucnit revolta, în anul 66 d.H., Ierusalimul devenind prima cetate eliberată de sub stăpânirea romană, și tot aici, patru ani mai târziu, a avut loc confruntarea decisivă, în urma căreia templul și întreg orașul au fost distruse, împlinindu-se astfel o profeție a Mântuitorului (Mt 24, 2; Mc 13, 1-2; Lc 19, 44; 21, 5-6). Locuitorii și apărătorii orașului au fost uciși sau vânduți ca sclavi. Pe ruinele orașului s-a instalat Legiunea a X-a a armatei romane.

În anul 130 d.H., împăratul Adrian (117-138) a dispus reconstruirea Ierusalimului. Cetatea trebuia să primească

interiorul zidurilor fără vărsare de sânge, orașul va rămâne în mâna musulmanilor până în 1099, când membrii primei cruciade reușesc să înfrângă defensivă musulmană după un asediu de mai bine de o lună (7 iunie-14 iulie). A urmat un măcel cumplit, pe care lumea musulmană nu-l va uita niciodată. Aproape 90 de ani, musulmanii n-au mai reușit să se apropie de zidurile orașului. În 1187, Saladin, după o bătălie victorioasă împotriva cruciaților, a ajuns la porțile cetății și, după un asediu de aproape două săptămâni, a pătruns în oraș luând măsuri ca locuitorii să nu fie vătămați în niciun chip. A fost o lecție extraordinară de milă arătată urmașilor celor care cu aproape un secol în urmă trecuseră prin ascuțitul sabiei toată populația musulmană a Ierusalimului.

De acum înainte până în secolul XX, în ciuda eforturilor depuse, creștinii n-au mai avut în stăpânire orașul decât

numele *Aelia Capitolina*. Pe locul templului urma să se ridice un templu dedicat lui Jupiter Capitolinul. Această decizie, împreună cu un decret care interzicea circumcizia, a provocat o nouă răscoală. Conducătorul acesteia a fost Simon Bar-Kochba (Fiul Stelei), salutat ca Mesia de către rabinul Aqiba. Luptele au început în anul 132. Pentru un timp, răsculații au reușit să pună stăpânire pe ruinele Ierusalimului. După trei ani de confruntări, romanii au înăbușit și ultimele focare de rezistență ale iudeilor. Supraviețuitorii au fost luați prizonieri și au fost vânduți ca sclavi. Împăratul a interzis iudeilor intrarea în Ierusalim și respectarea datinilor. Pe ruinele templului a fost zidit proiectatul templu dedicat lui Jupiter Capitolinul. În interiorul acestuia a fost ridicată o statuie ecvestră a împăratului. Nu departe de acest edificiu – aproape de Sfântul Mormânt al Domnului –, a fost construit un sanctuar dedicat zeiței Venus. Cetatea lui David devenise Colonia *Aelia Capitolina*. Cuvintele Mântuitorului din Lc 21, 24 se pot aplica la fel de bine și celei de-a doua revolte: „Vor cădea de ascuțitul sabiei și vor fi duși robi la toate neamurile, și Ierusalimul va fi călcat în picioare de neamuri, până ce se vor împlini vremurile neamurilor”. Până în secolul IV, iudeilor le-a fost interzis accesul în Ierusalim.

Ierusalimul de la Constantin cel Mare până în vremea noastră

În timpul lui Constantin cel Mare, prin strădaniile mamei sale Elena, este descoperită Sf. Cruce și, pe locul unde a fost răstignit și îngropat Domnul este ridicată Biserica Sfântului Mormânt sau a Învierii. Ierusalimul devine cel mai important centru de pelerinaj pentru creștinii din toată lumea.

În anul 614, o oaste persană cucerește cetatea. Circa 60.000 de creștini sunt uciși, iar 35.000 au fost luați în sclavie. O perioadă, între anii 628-637, bizantinii stăpânesc din nou orașul. Căzut sub Califul Omar (637), care a pătruns în

câțiva ani (între 1229 și 1244). În timpul Primului Război Mondial, trupele britanice intră în orașul sfânt, care va rămâne sub administrație engleză până la proclamarea statului Israel, în 1948. Acest moment istoric a dus la împărțirea orașului în două părți, partea veche rămânând sub administrație arabă. Războiul de șase zile din 1967 a adus și partea estică sub administrație israeliană. Prin mutarea principalelor instituții la Ierusalim, acesta a devenit de facto capitala statului Israel, deși comunitatea internațională, cu excepția a două state, nu-i recunoaște oficial acest statut, reprezentanțele diplomatice fiind localizate în fosta capitală Tel Aviv. În Ierusalim trăiesc peste 200.000 de musulmani, iar Autoritatea Palestiniană vede în partea lui răsăriteană capitala unui viitor stat palestinian.

Bibliografie

- N. Avigad, *Digging Up Jerusalem*. New York: Thomas Nelson Publishers, 1980.
- A. Curtis, *The Oxford Bible Atlas*, Oxford: Oxford University Press, 2007.
- W.D. Davies, *The Gospel and the Land*, Berkeley, California: University of California Press, 1974.
- J.D. Douglas, M.C. Tenney, M. Silva, „Jerusalem”, *Zondervan Illustrated Bible Dictionary*, Grand Rapids: Zondervan, 2011, 724-732.
- H. Geva, ed., *Ancient Jerusalem Revealed*, Jerusalem: Israel Exploration Society, 1994.
- J. Jeremias, *Jerusalem in the Time of Jesus*, Philadelphia: Fortress, 1975.
- E. Lohse, Σιών, Ἱερουσαλήμ, Ἱεροσόλυμα, Ἱεροσολυμίτης, *Theological Dictionary of the New Testament*, 7, 292-338.
- J. Murphy-O'Connor, *The Holy Land: An Oxford Archaeological Guide from Earliest Times to 1700*, Oxford: Oxford University Press, 1998.
- P. Walker, *In the Steps of Jesus*, Grand Rapids: Zondervan, 2007.

Lect. Dr. Daniel MIHOC

Pentru un posibil portret

Nu reușesc deloc să-mi aduc aminte când l-am cunoscut pe părintele Victor Neamțu. Nicio imagine a momentului, poate cu nimic diferit de celelalte, nicio împrejurare nu se încremenește în memoria mea, totul parcă pentru a mă convinge că întâlnirea mea cu el nu are un început ori poate pentru ca eu însumi să fiu convins că poveștile cu adevărat importante sunt tocmai acelea care încep undeva foarte departe, acolo unde privirile noastre îngreunate de pleoape nu pot răzbate.

Memoria mea păstrează în schimb trei imagini, ca niște fotografii din vechime, învăluite în lumina coaptă de august, și ca efigii ale trecerii atât de scurte prin lumea aceasta.

L-am auzit adesea pe părintele Victor Neamțu râzând, mai bine spus l-am ascultat cum râde. Niciodată el nu râdea de ceva, cu atitudinea arogantă sau disprețuitoare față de cele din jur. Râsul se năștea în adâncul ființei sale, unde se frământa îndelung înainte de a se revărsa într-o cutremurare a trupului și a sufletului. Era bucuria întâlnirii cu celălalt. Râsul lui Victor Neamțu zăbovea o clipă în jur, apoi se ducea să se întâlnească cu râsul celor ce au fost cândva în lumea aceasta.

Pe Victor Neamțu l-am auzit cântând în bisericuța de lemn, spre care mă îndreptam în fiecare duminică, dar nu numai atunci, cu sentimentul nimănui mărturisit că drumul, care știe el ce are de făcut, mă duce spre un autentic Centru, acolo unde rumoarea deșartă a realității din jurul meu se schimbă într-o liniște mare și unde cântecul te poate primi la el. Acolo, vorba poetului din satul cu nume de lacrimă, am avut de fiecare dată convingerea că locuiesc într-un cântec, precum în vremurile aurorale. Nu pot spune că acel cântec pe care Victor Neamțu îl înălța de fiecare dată era frumos, căci nu aprecierea estetică mai contează! Cântecele lui era cu siguranță „larg”, ca să folosesc vorba unui alt mare poet al acestui neam, pe care preotul îl „istovea” ca pe o recunoaștere a măreției și armoniei întregului. De părintele Victor Neamțu s-a lipit „cântarea”, o vorbă mai adâncă și mai cuprinzătoare, de care ne aducem aminte atunci când nu ne mai putem mărturisi unul celuilalt nici măcar prin tăcerile dintre noi.

Cei care s-au rugat împreună cu părintele Victor Neamțu sunt convinși că, oricât de multă lume ar fi fost în biserică de lemn, preotul avea darul să-l privească pe fiecare în parte. Și, mai ales, să comunice adânc cu fiecare dintre cei smeriți sub cerul bisericii din mijlocul orașului modern. Ochii preotului se întâlneau cu ochii credinciosului, mărturisindu-și unul altuia bucuria de a fi împreună sub semnul unui timp aparte.

Părintele Victor Neamțu mi-a dăruit într-o zi cartea tălmăcită de un om care m-a acceptat în preajma lui câteva ceasuri pentru a mă înapoia apoi murmurului lumii, mai sigur și mai îngăduitor față de nălucirile ceasurilor mărunte. Nu mi-a dat-o, ci mi-a dăruit Cartea, iar bucuria pe care am simțit-o atunci când am luat-o în mâini i-a trezit și părintelui aceeași bucurie, însemnată cu o lacrimă abia perceptibilă. L-am rugat să-mi scrie câteva rânduri, și părintele Victor Neamțu a pălit. Cum să-și aștearnă el litera lângă slova luminată? Am insistat, poate neînțelegând atunci momentul lui de nehotărâre. Totuși! A căutat un colțșor modest, pe coperta a doua, și acolo a lăsat mărturie că ne-am bucurat unul pe celălalt în trecătoarele ceasuri ce ni s-au dat.

Și apoi... Când am aflat vestea, am vrut să deschid Cartea dăruită de el. Cu atât mai mult cu cât și el, și neasemuitul tâlcuitor „s-au ascuns / În lumina celui nepătruns”. N-am putut! Gândul cernit și-ar fi găsit poate mângâiere în cuvintele care nu ne lasă niciodată să ne simțim singuri: „Nu vă voi lăsa orfani, voi veni la voi!”

Mircea MOT

Exegeza biblică între comunitatea academică și poporul lui Dumnezeu (II)

Între de ce exegeza ortodoxă trebuie să țină cont de acest adevăr: Cuvântul lui Dumnezeu trebuie să fie aluatul care dospește toată frământătura. Dar dacă aluatul stă departe de făină va mai dospî ea oare? Tâlcuirea trebuie așadar să se îndrepte și spre utilizarea corectă, spre folosul poporului, iar nu numai spre cercetarea științifică în sine. Toate eforturile exegeților se cad a fi îndreptate spre luminarea poporului pentru care S-a răstignit Hristos. Evanghelia este o scrisoare deschisă, poate oricine să o citească. Dar explicarea ei pe măsura nivelelor de pricepere și cuprindere cade în sarcina exegeților Noului Testament din fiecare generație. Pavel apostolul cere celor din Colose să stăruie în rugăciune: „ca Dumnezeu să ne deschidă ușa cuvântului” (Coloseni 4, 3).

Cuvântul lui Dumnezeu trebuie rugat de poporul lui Dumnezeu. Rugăciunea deschide uși, alte și alte uși, căci Dumnezeu, al Căruia este Cuvântul, face ca rugăciunea multora să fie ca o ploaie pentru sămânța Cuvântului. Cuvântul și ușile pe care le întâmpină, închise ori deschise, sunt tâlcuirile bune sau rele. Cele prost făcute închid ușa Cuvântului, cele autentice deschid larg porțile Cuvântului. Astfel, deschiderea ușilor e înlesnită de impulsul rugăciunii, care devine dialog al exegetului cu Cuvântul. Toate, dar mai ales omul „se sfințește prin cuvântul lui Dumnezeu și prin rugăciune” (I Timotei 4, 5). Relația Biblie-rugăciune dă forță spirituală celui care se intercalează în centrul lor. Când părintele Teofil Părăian dădea canon citirea zilnică a două capitole din Noul Testament după rugăciune nu făcea decât să repună pe om în această relație. **Citirea Bibliei după săvârșirea rugăciunii face ca dialogul să fie complet, căci în rugăciune îi vorbesc eu lui Dumnezeu, iar citind Scriptura, îmi vorbește Dumnezeu prin Cuvântul Său.**

3. Comunitatea academică teologică și poporul lui Dumnezeu (Laos tou Theou)

Ekklesia trebuie să rămână *Laos tou Theou*, care cuprinde întregul Trup al lui Hristos sau comuniunea tuturor ucenicilor lui Hristos, deopotrivă „academicieni” sau „poporeni” [Enzo Bianchi: *Când spunem „Scriptură”, spunem „popor al lui Dumnezeu”, iar când spunem „popor al lui Dumnezeu”, spunem „Scriptură”*. Căci tocmai în Scriptură își află poporul lui Dumnezeu identitatea și el este cel ce a făcut să se nască, cel care transmite și păstrează Scripturile]. De fapt, toți credincioșii botezați sunt parte a preoției împărătești, chemați de Dumnezeu să aparțină poporului său. Talantul „academicianului”, al „universitarului”, este tocmai darul inteligenței, primit să îl înmulțească, nu să-l anuleze în mod sterp: „studierea Noului Testament s-a transformat de mult într-o disciplină științifică. Sute de comentatori – teologi, istorici, filologi – au investit o muncă uriașă în descifrarea și confruntarea textelor, în precizarea sensului acestora(...): astfel extinsele excursuri critice despre Matei, Marcu, Luca și Ioan au eclipsat aproape pe Hristos Însuși” [Aleksandr Men, *Fiul omului*, traducere din limba rusă de Angara Nziri, Editura Științifică, București, 1998, p. 26]. Fiecare teolog are o menire înaltă: să folosească talentul ce i s-a încredințat spre folosul comun al poporului Domnului. Oare exegezele nu sunt schimbătorii de bani, care, utilizând moneda Cuvântului, o convertesc în tâlcuire bogată spre hrana poporului și spre bucuria Stăpânului, Care va culege toate roadele la Parusie? Teologia este, înainte de toate, o slujire. **Sfântul Pavel, care a fost și el fariseu, adică un academic, un universitar în felul său, învățând Scripturile la școala lui Gamaliel, e conștient că evenimentul convertirii de la Damasc nu a avut loc doar pentru el, ci pentru toți cei care vor crede prin propovăduirea lui.** El spune că i s-a dat o slujire, iar aceasta „mi-a fost dată mie pentru

voi, ca să aduc la îndeplinire cuvântul lui Dumnezeu” (Coloseni 1, 25). Deci orice tâlcuire nu e pentru binele spiritual al celui care o face, ci (aceasta e lecția paulină) pentru alții, care trebuie să aibă acces la studiile biblice, dar aduse la nivelul la care pot fi gustate, mai exact spus, savurate. **De multe ori un studiu profesionist, care are valoarea lui intrinsecă pentru comunitatea academică, nu seamănă deloc cu tâlcuirile patristice, atât de des invocate, citite și citate, ci are un gust care nu întotdeauna cheamă spre lectură și nu dă siguranța că în acel document exegetic e comoara, de care se pomenește în Evanghelie.** Iată ce spune preotul martir Alexandr Men: „lucrările detaliate ale unor exegeți ai Bibliei îi apropiuau prea puțin pe oamenii de rând de Hristos din Evanghelie, dacă nu chiar mai curând îi îndepărtau de El” [Aleksandr Men, *Fiul omului*..., p. 26]. Unei tâlcuiri apreciate de comunitatea universitarilor i s-ar cădea să fie plăcută și lui Dumnezeu, dar să fie savurată și de poporul Său. Exegeza, lecturarea ei, trebuie să semene cu bucuria găsirii comorii, căci, în fond, așa trebuie să privim Noul Legământ, ca pe o comoară pentru care cel ce a descoperit-o merită să vândă tot.

Concluzii

O tâlcuire duhovnicească e mai relevantă pentru popor decât una înalt academică? Nu că ele s-ar exclude în mod obligatoriu. Cea academică trebuie să existe, sunt profund convins, dar oare e de ajuns să parcurgi jumătate de drum până la scopul propus? Există excepții, dar oare nu s-a făcut prea puțin în comparație cu literatura biblică germană, engleză sau franceză? Comoara este în noi, deși în vase de lut, și trebuie să fie valorificată misionar, altfel poporul lui Dumnezeu nu va putea să se îmbogățească spiritual. Broșurile exegetice la cărțile Noului Testament sau rezumate ale tezelor de doctorat în domeniul biblic, și nu numai, de câteva zeci de pagini, dar tipărite în tiraj mai mare, ar putea fi soluția unei răspândiri misionare a Cuvântului lui Dumnezeu sau ca răspuns prompt la problemele actuale. În perioada interbelică și chiar după aceea apăreau la Sibiu, sub coordonarea părintelui profesor Grigorie Marcu și a altor preoți de calitate, broșuri explicative pe teme diverse de 60-70 de pagini care erau de un real folos, actuale și cu priză la popor. Oare nu e soluția cea bună, în comparație cu tomurile de 500-600 de pagini, adresate numai preoților și bibliotecilor parohiale (?!), pe care nu le mai citește decât teologul profesionist? Pe frontispiciul Facultății de Teologie Ortodoxă din Sibiu stă scris **Academia Andreiană**. Sfântul Andrei Șaguna a făcut să devină într-adevăr o Academie, dar una pentru popor, așa cum a gândit și demersul său tipografic. Așa a gândit-o și trebuie să-i urmărim pilda, după cum însuși spunea: *Să nu uitați strădania mea, ci cu ascultarea să mă bucurați!*

Și câteva întrebări. Cui se adresează exegeza bibliștilor români? Rămân tâlcuirile doar între coperți? Sau în bibliotecă? Sunt ele accesibile Bisericii (adică nu doar preoților, ierarhilor și teologilor), masei largi a credincioșilor? Poate lua exegeza ortodoxă forma unor compendii filocalice cu priză la poporul lui Dumnezeu? Este stimulat interesul credincioșilor pentru asemenea tip de carte duhovnicească? Problemele actuale au răspuns și soluții în Sfânta Scriptură? Dacă au, de ce nu se oferă soluțiile biblice, în special noutestamentare, omului contemporan? Bibliștii români, în special cei ortodocși, s-ar putea reuni pentru a compune un comentariu actual al Noului Testament, sau al întregii Scripturi? Comunitatea teologică academică poate fi împăcată cu conștiința că talantul primit a fost corect înmulțit, atâta vreme cât lumina științei biblice a fost ascunsă în tratate, dar nu a fost pusă în sfeșnic, ca să lumineze tuturor?

Pr. Drd. George Cosmin PIȚ

ECUMENICA

Organizația Națiunilor Unite (ONU) a cerut Vietnamului să înceteze persecutarea liderilor religioși. O declarație emisă de la sediul ONU de la Geneva la 3 iunie a.c. de către experți în drepturile omului atrage atenția asupra violenței tot mai crescânde din Vietnam împotriva liderilor religioși, a apărătorilor drepturilor omului și a activiștilor pentru libertatea religioasă. Raportul prezintă mai multe cazuri concrete de astfel de persoane care au fost arestate, iar în unele cazuri eliberate și apoi iar arestate sau chiar torturate pentru a renunța la activitățile lor sau pentru a accepta să colaboreze cu guvernul. Inclusiv președintele SUA Barack Obama, în cadrul vizitei sale în Vietnam din mai a.c., a vorbit despre creșterea încălcării drepturilor omului în Vietnam. El a subliniat că nu dorește impunerea vreunei forme de guvernare în Vietnam, dar că cere regimului din această țară să respecte valori legate de om care sunt universale. Începând cu 1989 în Vietnam s-a trecut de la economia socialistă controlată de stat la economia de piață, în vreme ce sistemul politic comunist al partidului unic s-a menținut. De atunci și până astăzi Vietnamul a cunoscut o semnificativă dezvoltare economică, precum și anumite progrese în ceea ce privește drepturile omului, libertatea religioasă și libertatea de exprimare. În vreme ce până în 1989 regimul comunist a fost mai degrabă opresiv față de toate formele de religie, după deschiderea spre economia de piață s-a deschis și o oarecare posibilitate pentru noi misiuni creștine. Potrivit unui raport al Pew Research Center din 2010, 45,3% din populația acestei țări practică o religie locală tradițională, 16,4% sunt budiști, 8,2% creștini, iar 29,6% fără religie, datorită propagandei comuniste. Cea mai mare Biserică prezentă în Vietnam este cea Romano-Catolică (aproximativ 6 mil.), aceasta fiind rezultatul unor misiuni ale negustorilor portughezi și olandezi din secolele XVI-XVII, dar mai ales ale misiunilor catolice franceze din secolul al XIX-lea. Experți în probele legate de Vietnam observă cum guvernul din această țară încearcă să privilegieze budismul și să încurajeze naționalismul pe bazele acestei religii. În cazul în care astfel de tendințe vor deveni tot mai evidente, creștinii vietnamezi și misiunile creștine în această țară vor avea de suferit. De asemenea misiunile creștine sunt adesea obiect al abuzului și corupției funcționarilor locali.

Un atentat la viața Patriarhului Ignatius Ephrem II, liderul suprem al Bisericii Ortodoxe Orientale Siriene, a avut loc duminică, 19 iunie în localitatea Qamishli din nord-estul Turciei unde patriarhul participa la o slujbă de comemorare a o sută de ani de la masacrul comis de armata otomană împotriva creștinilor siriene, cunoscut sub numele de masacrul de la Safyo. Un atentat sinucigaș a reușit să se infiltreze până aproape de Patriarhul Ignatius Ephrem II și să declanșeze bomba, omorând trei oameni, toți membri ai miliției creștine siriene Sotero, care erau responsabili pentru securitatea Patriarhului. Alți cinci membri ai aceleiași miliții creștine au fost răniți. Patriarhul însuși a scăpat fără a fi rănit din acest atac, chiar dacă responsabilii cu securitatea sa au confirmat că în mod evident ținta atacului a fost Patriarhul însuși. Orașul Qamishli din Siria, unde a avut loc atentatul, se află în apropiere de granița cu Turcia și este controlat în parte de miliții curde și de forțe loiale guvernului de la Damasc. În Qamishli au avut loc mai multe atentate sinucigașe, unele dintre ele fiind revendicate de Statul Islamic. Cel puțin până la această oră nicio organizație teroristă nu a revendicat atentatul asupra Patriarhului Ignatius Ephrem II. Mai multe Biserici, organizații ecumenice și umanitare din întreaga lume au condamnat în termeni duri acest atac cu evidentă motivație religioasă.

Patriarhul Ignatius Ephrem II Karim a fost ales ca al 123-lea Patriarh și lider suprem al Bisericii Ortodoxe Orientale Siriene în anul 2014, înainte fiind arhiepiscop al acestei Biserici pentru coasta de est a Statelor Unite ale Americii. În Damasc își au reședința trei patriarhi creștini, anume Patriarhul Ioan XX al Patriarhiei Ortodoxe a Antiohiei și a Întregului Orient, Patriarhul Grigorie III Laham al Bisericii Melkite (unite cu Roma) a Antiohiei, Alexandriei și Ierusalimului și Patriarhul Ignatius Ephrem II al Patriarhiei Ortodoxe Orientale Siriene a Antiohiei și a Întregului Orient. Toți trei au decis să rămână în mijlocul credincioșilor lor, în ciuda situației de război în care trăiesc, pentru a fi alături de păstoriilor lor în aceste vremuri grele pentru Siria, precum și pentru a descuraja exodul creștinilor. Toți acești trei patriarhi antiohieni au însă planuri de evacuare spre Liban în cazul în care guvernul sirian ar pierde controlul asupra Damascului. Atentatul de duminică asupra unui patriarh creștin constituie o altă premieră tristă a războiului din Siria.

Rubrică realizată de
Pr. Conf. Dr. Habil. Daniel Buda, Sibiu/Geneva

Dinastia de tipografi sibieni Barth – von Closius și cărțile românești ortodoxe transilvane apărute în tipografia omonimă (VI)

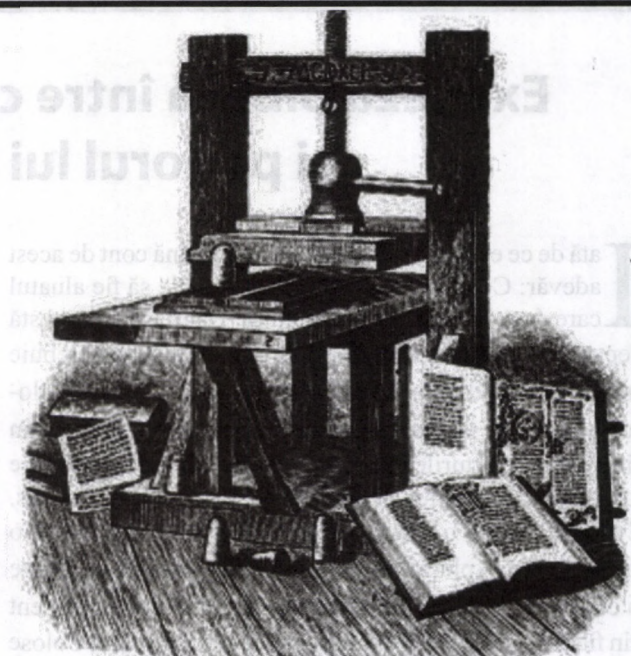
La sfârșitul domniei împărătesei Maria Theresia (1740-1780), dar mai ales după urcarea pe tron a fiului acesteia, Iosif al II-lea (1780-1790), un nou spirit străbate capitala Imperiului Habsburgic și provinciile acestuia. Poate nici unul dintre observatorii străini nu a surprins așa cum a făcut-o Iosif al II-lea condiția locuitorilor români în Imperiul pe care se pregătea să-l conducă. Preocupat de reformarea și unificarea structurilor imperiale în deceniul anterior domniei, Iosif al II-lea, în calitatea lui de coregent, începe seria călătoriilor în Imperiu. Interesat să-și formeze o imagine reală asupra stărilor provinciale, prima călătorie în Transilvania, în 1773, îi prilejuiește reflecții semnificative. Români sunt, potrivit constatărilor sale, „cei mai vechi și mai numeroși locuitori”, „chinuți și încercați de nedreptăți, la dispoziția nobilimii zi de zi și poate în fiecare ceas” [Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, *Istoria României*, ediție revăzută și adăugată, Corint, 2014, p. 42]. Transilvania prezenta inechități flagrante, covârșitoare în mediul românesc, motiv pentru care, seria reformelor îi vizează în măsura în care directiva oficială ținea la sporirea capacității productive a locuitorilor, românii constituind o problemă de prim ordin. Publicarea Edictului de toleranță (1781) în Transilvania a avut o semnificație particulară în raport cu constituția țării, stârnind opoziția națiunilor politice și religiilor recepte. Acestuia, adaptat la condițiile provinciei, i se asociază prevederile circularelor din 1782 și a patentei din același an, din august, prin care se definește toleranța ca o ridicare a restricțiilor pentru necatolici. Efectele pentru Transilvania semnificau, așa cum va dovedi și ordinul special din 1783, posibilitatea accesului la funcții a românilor ortodocși, a românilor în general.

La scurt timp, mai precis între 1788 și 1789 se ridică în Sibiu o primă biserică ortodoxă, mai cunoscută ca Biserica din Groapă, iar nu după hramul acesteia – „Buna Vestire”. În

plus, printr-un rescript imperial ulterior răscoalei lui Horia, Cloșca și Crișan, se decide înființarea de școli românești, în special pentru ortodocși, ca să se dezrădăcească obiceiul de a trimite copiii cu vitele la pășunat, când ar trebui să cerceteze școala și să se trateze cu distincție comunele care vor să-și facă școală, trimițându-le cărți. Or, tocmai aici e problema: pentru învățământ, ca și pentru cult, românii ortodocși au nevoie de cărți [Constantin Ittu, „Istorie și heraldică în monumentul dedicat Mariei Theresia la Viena (Maria Theresia Denkmal – 1888)”, comunicare susținută la al XVII-lea Congres de Genealogie și Heraldică, Iași, 12-14 mai 2016].

În timpul lui Iosif al II-lea se conturează o elită românească în interiorul celor două biserici românești, care aderă la programul iosefin. Reformele iosefine au cultivat în mediul țărănesc ideea „bunului împărat”, opus nobilimii și demofil. Izbucnirea Revoluției franceze și epoca restituțiilor au determinat criza iosefinismului și afirmarea postiosefinismului în domnia lui Leopold al II-lea (1790-1792) [Bărbulescu, Deletant et alii, *op. cit.*, pp. 42-43]. Redăm, în context, o afirmație care are un dublu statut, de adevăr istoric și de remarcă sensibilă: Transilvania a fost un ținut în care latinitatea vestică s-a întâlnit cu lumea bizantină [Ioan-Aurel Pop, *Religiones and 'Nationes' in Transylvania during the 16th Century. Between Acceptance and Exclusion*, în „Journal for the Studies of Religions and Ideologies”, 12, 34, 2013, pp. 209-236, la p. 209].

Toate aceste transformări de la sfârșitul secolului al XVIII-lea vor deveni fermentul unei intense vieți culturale-politice a românilor ortodocși din Ardeal în secolele următoare, iar aici nu putem ignora sprijinul acordat acestei vieți de un înalt ierarh – de felul său, din Mărginimea Sibiului, din Aciliu, mai precis –, anume vrednicul de pomenire Nicolae Ivan, Episcopul Clujului (*1855; ierarh între 1921-1936) [Constantin Ittu, *Un om al Mărginimii Sibiului: Episcopul Nicolae Ivan, ierarhul „instituțional” al Clujului (1855-1936)*, în „Îndrumătorul Pastoral”, Episcopia

Tulcii [sub tipar]. A fost vorba de sprijinul dat generației de condeieri din perioada neoactivismului transilvan, generație care îi cuprinde pe cei născuți în arcul cronologic al anilor 1875-1885. Tinerii în discuție, care se vor grupa, deloc întâmplător, în jurul proiectului lui Paul Bănuț, în Budapesta anulului 1902 – este vorba despre apariția revistei *Luceafărul* (1902-1945) [*Luceafărul* a apărut, cum am arătat mai sus, la Budapesta, bilunar (1 iul. 1902 - 1 oct. 1906), la Sibiu (15 oct. 1906 - 3 dec. 1911), săptămânal (1 ian. - 15 nov. 1912) și din nou bilunar (16 nov. 1912 - 15 aug. 1914), lunar la București (1 ian. 1919 - aug.-sept. 1920), la Sibiu (ian.-febr.-mart. 1934 - sept. 1939); (<http://dspace.bcucuj.ro/handle/123456789/7108> accesat 24. 03. 2016)] – creionează o tipologie a intelectualului transilvan pe care noi am numit-o a scriitorului-redactor [Andreea Ioana Dăncilă, *Elite culturale românești în Transilvania în prima perioadă a secolului al XX-lea*, Teză de Doctorat], Cluj-Napoca, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filosofie, 2012, p. 5]. Susținătorii lor din sfera politicului erau personalități de talia lui Partenie Cosma, iar din cea a bisericii, nu numai Nicolae Ivan, ci și Miron Cristea, viitorul Patriarh, ori Roman Ciorogariu al Oradiei. Programul celor de la *Luceafărul* privea cultura drept vectorul care activează orice proiect al vremii.

**Dr. Constantin ITTU, cercetător științific
Profesor asociat, Universitatea Lucian Blaga, Sibiu**

ÎNCEPUTURILE TIPARULUI ÎN ȚARA ROMÂNEASCĂ: activitatea tipografică de la Târgoviște (secolul al XVI-lea) (V)

Cu această carte, activitatea de tipograf a lui Macarie ia sfârșit. Motivele nu le cunoaștem, acestea constituind un subiect ce se cere încă aprofundat. Considerăm că a fost promovat în scaunul mitropolitan și noua demnitate nu i-a mai îngăduit să se ocupe de tipografie, ci a trebuit să facă față problemelor legate de administrație și reorganizarea Bisericii Țării Românești. Este foarte posibil ca și un alt factor să fi determinat încetarea activității tipografice. Știm că Domnia a patronat tiparul și se pare că primele cărți tipărite la noi au fost împărțite în dar. În timpul lui Neagoe Basarab, când se încheie activitatea de tipograf a lui Macarie, s-a construit mult și fastuos. Dacă adăugăm la aceasta ajutoarele și daniile foarte bogate pe care acest sfânt voievod le-a acordat Locurilor Sfinte din Răsărit, apoi și obligațiile financiare și în natură cu care Țara Românească era datoare față de Poartă, atunci vom constata că fondurile necesare tiparului vor fi lipsit. Așa ne-am explica, mai degrabă, încetarea activității tipografice tocmai în timpul domniei lui Neagoe Basarab, domn iubitor al Bisericii și un mecena al culturii și al artei în țara sa.

Un aspect comun tipăriturilor macariene este frumusețea și bogăția ornamentelor ce le împodobesc. În cazul *Liturghierului* se remarcă frontispiciile așezate la începutul fiecărei secțiuni (capitol) mai importante. Există trei astfel de modele care se repetă. Cel de la începutul cărții are forma unui dreptunghi alcătuit din vrejuri împletite, stilizate, cu

câte o coroană de o parte și de alta. Un altul, situat pe prima pagină a caietului (fascicolului) întâi (A), este alcătuit din vrejuri vegetale ce se întrepătrund și alcătuiesc două cercuri întretăiate, la care se adaugă cele două coroane dispuse la fel. Cel de al treilea are stema țării – vulturul cu crucea în cioc – așezată într-un pătrat alcătuit din același tip de vrejuri vegetale stilizate. Aceste trei tipuri de frontispicii împodobesc și celelalte două cărți macariene, la care se adaugă noi modele. Notăm că cel mai complicat frontispiciu și poate mai reușit, din punct de vedere artistic, împodobeste *Octoiul* și *Tetraevanghelul*. Reprezintă stema țării, în format mai mic, așezată într-un cerc de vrejuri stilizate, înscris, la rândul-i, într-un pătrat. În *Octoih* și *Liturghier* se remarcă un chenar (ancadrament) simplu, îngust, în negru și alb, așezat într-un dreptunghi mai lung, la care vrejurile sunt atât de stilizate încât pare că devin forme pur geometrice.

Pe lângă frontispicii, tipăriturile lui Macarie sunt împodobite și cu inițiale ornate, realizate în același stil ca și frontispiciile, adică prin împletirea unor vrejuri florale stilizate. Se mai adaugă un tip de inițiale care par a imita inițialele gotice, inovație care, poate, îi amintea tipografului de începuturile uceniciei sale la Veneția. Amintim și faptul că numai în *Octoih* există o întregă planșă imprimată cu imaginea sfinților melozi (imnografi) Iosif, Theofan și Ioan Damaschin, iar în planul îndepărtat apare imaginea unei biserici. Să fie, oare, biserica mănăstirii Dealu?

Toată această bogăție exuberantă de podoabe grafice este realizată în pur stil bizantin. Inspirația o constituie manuscrisele moldovenești miniaturate în a doua jumătate a secolului al XV-lea, în „școala” ieromonahului Gavriil Uric de la mănăstirea Neamț, școala care a întemeiat o adevărată tradiție artistică în cartea bisericească. Cel dintâi care a remarcat această continuitate în tradiția artistică a cărții bisericești a fost Bogdan Petriceicu Hasdeu [B.P. Hasdeu, „Un tezaur tipografic”, în *Traian*, t. I, 1869, p. 92], apoi Nicolae Iorga [Nicolae Iorga, *Les arts mineurs en Roumanie*, vol. II, 1934, pp. 1-4] și alți cercetători [E. Turdeanu, „Manuscrisele lui Ștefan cel Mare”, în *Cercetări literare*, 5, 1943, pl. II; P.P. Panaitescu, „Liturghierul lui Macarie (1508)”, pp. 290-291].

Hârtia este de fabricație italiană, provenind din cinci ateliere diferite, la care se adaugă și o sursă germană, așa cum reiese din studiul filigranelor. Desigur că va fi fost procurată în etape, de la diferiți negustori sibieni [P.P. PANAITESCU, „Liturghierul lui Macarie (1508) ...”, pp. 294-297], ceea ce constituie încă o dovadă despre faptul că atelierul tipografic al lui Macarie din Țara Românească se afla la începuturi, nu era o întreprindere de tradiție și cu experiență ca oficinele venețiene, prin urmare se confruntau cu greutățile și problemele care caracterizează orice lucrare de pionierat.

**Pr. Lect. Univ. Dr. Radu TASCOVICI,
Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfânta Muceniță
Filoteia”, Universitatea din Pitești**

SPOVEDANIA ALTFEL (III)

PROVOCĂRILE ADOLESCENȚEI

Vom include aici și pubertatea (12-15 ani) pentru două motive: în primul rând, pentru că pubertatea reprezintă humusul în care se sădesc semințele transformărilor de sine și relaționale care, mai apoi, se vor contura, preciza și matura în perioada adolescenței (14/16 – 20/25 ani) și, în al doilea rând, pentru că separarea exactă a vârstelor s-a estompat sub presiunea influențelor multinivelare și „noua pedagogie urmărește integrarea vârstelor, fiind foarte flexibilă”.

Contextul de viață al adolescentului de azi este deopotrivă impetuoasă și policromie obositor de tentantă și ofertantă. Mass-media și internetul se insinuează ca alternative ineluctabile și apetisante ale satisfacerii nevoilor de comunicare și relaționare, formare și informare ale adolescentului. Oferta poate îmbrăca și formele provocatoare ale atitudinilor părinților și ale altor figuri semnificative (profesori, preoți, trainerii etc.) pe care adolescentul proiectează însemnul autorității. Nevoile lui psiho-somatice grefate pe impulsuri, instincte și pulsuni inconștiente par să fie hrănite dintr-o parte și nerecunoscute, neacceptate ori sfidate din altă parte. Terenul este unul minat. Drumul individualizării și maturizării adolescentului întâlnește numeroase intersecții nesemnificate sau semnalizate greșit. Când însoțitorul de drum lipsește acesta este sau înlocuit cu surogate, sau respins atunci când apare justițiar și atotștiutor din diferite zone ale sferei sociale a adolescentului.

Acestui context de viață oarecum mai domestic al adolescentului i se adaugă și excrescențele suprastructurate ale forurilor decizionale care aplică asupra lui politica patului procustian. Se pare că „structura antropologică a pedagogiei legată de copii și adolescenți a suferit o supunere permanentă la mode și idealuri educaționale corupte de economic și politic” (Constantin Necula, *Antropologia educațională a Sfântului Ioan Gură de Aur – constanta pedagogiei creștine moderne*, în „Ortodoxia”, nr. IV, octombrie-decembrie, 2015, București, p. 101). Vorbind despre misiunea teologiei în relația dintre Parohie și Școală, conf. Adrian Lemeni specifică frontal că teologia, „pentru a fi misionară, în primul rând trebuie să fie ancorată în realitatea cu care ne confruntăm efectiv, să aibă capacitatea de a sesiza nevoile, îngrijorările, căutările, apăsările, stăruirile oamenilor de astăzi”. Altfel spus, dacă teologia de azi „interferează nesemnificativ și superficial cu nevoile și frământările existențiale ale omului contemporan” devine „decuplată de viață, mortificând mintea și inima” și transformându-se în ideologie (Adrian Lemeni, *Exigențe misionare ale învățământului religios și teologic, asumate în relația dintre Parohie și Școală din contextul actual*, în „Ortodoxia”, nr. IV, octombrie-decembrie, 2015, București, p. 117).

Pentru a evita acest decalaj misionar în relația cu adolescentul, preotul are în vedere elementele mai îndepărtate sau mai apropiate ale contextului de viață al adolescentului și le coroborează cu:

- particularități ale proceselor psihice cognitive: sensibilitate senzorială crescută, gândirea ajunsă la stadiul operațiilor formale, atenția focalizată, concentrată și persistentă, memoria logică, limbajul susținut de preocupări vizibile pentru lectură și cultură, imaginația și creativitatea de-o fluiditate, plasticitate și originalitate nemaîntâlnite până acum;

- particularități ale proceselor afectiv-emoționale: dezvoltarea sensibilității morale a adolescentului care își formează acum convingeri și devine extrem de sensibil la imoralitatea adulților sau la incongruențele dintre vorbă și faptă; creșterea și afirmarea conștiinței de sine și, deci, a independenței; erotizarea în continuare a vieții afective;

- particularități ale personalității psihice și fizice: imaginea de sine a adolescentului care conține elemente ce aparțin segmentului corporal acum în mod continuu supus schimbărilor, segmentului relațional-social, precum și segmentului spiritual (Ioana Lepădatu, *Psihologia vârstelor – ciclurile de creștere și dezvoltare*, Editura Psihimedia, Sibiu-Brașov, 2008, pp. 140-146, pp. 147-148, pp. 149-150).

Perspectiva interdisciplinară se impune unei abordări exclusive a spovedaniei adolescentului doar pe baza lucrării harului divin. Riscăm altfel să ne culcăm pe urechea

lucrării harice univoce deresponsabilizându-ne sistematic pastoral și relațional.

În continuare vom insista pe principiul după care *adolescentul este o persoană și preotul nu este Dumnezeu*. Integralitatea dezvoltării personalității adolescentului și manifestarea pleneră a multiplelor ei dimensiuni necesită respect din partea oricărui factor educațional sau spiritual. Adolescentul este o persoană în cel mai pur și real sens al cuvântului și se pretinde a fi considerat ca atare. Pedagogia

...adolescentul este o persoană și preotul nu este Dumnezeu. Integralitatea dezvoltării personalității adolescentului și manifestarea pleneră a multiplelor ei dimensiuni necesită respect din partea oricărui factor educațional sau spiritual. Adolescentul este o persoană în cel mai pur și real sens al cuvântului și se pretinde a fi considerat ca atare.

modernă subliniază că „elevii și dascălii se privesc reciproc ca oameni, nu ca status-uri sau roluri sociale. Unii nu sunt generatori de informație, iar alții receptori, ci împreună construiesc o știință utilă tuturor. Din interacțiunea lor se naște complexitatea” († Gurie Georgiu, Episcopul Devei și Hunedoarei, *Aplicarea paradigmei pedagogice post-moderne la învățământul religios și la practica pastorală curentă*, în „Îndrumător bisericesc”, Editura Andreiana, Sibiu, 2016, p. 189).

Adolescentul este o persoană care își mărturisește păcatele sau, mai bine zis, își mărturisește „ratarea țintei” cum, de altfel, este înțeles păcatul. Deși nu este indicat și nici folositor să se știe cum face el treaba aceasta, este extrem de important să se știe de ce face așa. Nimănu-i nu folosește să știe cum a ajuns cerceul în urechea lui sau țigara între degete, însă este semnificativ să se identifice motivația pentru care adolescentul a procedat la un astfel de comportament. Ce îi aduce lui faptul că se comportă într-un anumit fel? Ce urmărește el să obțină și de la cine făcând astfel? Lucrurile aceste se pot afla prin calea regală a întrebărilor care „ne dezvăluie nouă nivelul lui duhovnicesc, ajutându-ne să zidim exact la nivelul unde a ajuns construcția interioară până acum” († Gurie Georgiu, *op. cit.* p. 194). Presupunerea adultă atotștiutoare (și care nu sunt altceva

decât răspunsuri preconcepute la niște întrebări neadresate) sunt păguboase pentru simplul motiv că îl depersonalizează și-l deresponsabilizează pe adolescent în propriul demers de dezvoltare personală și spirituală (Ioana Lepădatu, *op. cit.*, p. 153 și 156). Preotul nu e Dumnezeu, iar adolescentul nu este obiectul educației lui (Sandu Dragomir, *Educația în parohie și familie versus educația umanistă și școlară*, în „Ortodoxia”, nr. cit., p. 37). Politica globului de cristal în care se vede totul nu funcționează în acest caz.

Prin astfel de întrebări preotul duhovnic, probabil, va putea afla că preferința adolescentului pentru cerceul din ureche se explică prin dorința de apartenență la un anumit grup sau prin dorința de acceptare din partea grupului respectiv. Sau poate că este pur și simplu nevoia lui de independență exprimată față de un tată autoritar și punitiv. Sau poate că des invocata „criză de originalitate” explică dorința lui de a ieși în evidență cu orice preț. Sau poate că imaginea lui de sine profund imprimată de transformări psiho-somatice pe care adesea le percepe ca fiind dezavantajoase pentru el (cel puțin în primele faze ale adolescenței), îl determină la gesturi compensatorii salvatoare pentru moment pentru o stimă de sine în formare.

Oricum ar fi, întrebările pertinente ajută ca odată cu apa din scaldătoare să nu aruncăm și copilul. A eticheta e simplu. Și confortabil. Dar și superficial. A-l face însă pe adolescent propriul martor al dezvoltării spirituale de sine este o adevărată artă. Acum e momentul să nu-i dăm doar apă adolescentului, ci să-l învățăm să-și sape o fântână. Iar acest lucru este cu mult mai mult decât a-l eticheta și a-l reduce la statutul de obiect al spovedaniei. Presupune muncă umăr la umăr. Muncă la adâncime. E riscant dar, în același timp, și răsplătitor.

Dacă îi spunem adolescentului să-și scoată cerceul din ureche ce obținem? Nu știu. Poate că obținem ceea ce ne dorim. Dar gaura rămâne. Iar locul gol cum îl plinim? Cerceul este doar o alternativă pe lângă multe altele. Ridicându-l pe adolescent la rangul de partener de dialog îl responsabilizăm în propriul demers spiritual și, prin întrebări, îi oferim șansa conștientizării ratării țintei. Tatăl l-a lăsat pe fiului cel mic să meargă acolo unde simțea el nevoia. I-a recunoscut și respectat libertatea de persoană așa cum înțelegea el atunci să și-o manifeste. Dar când s-a întors îngenunchind și recunoscându-și rateul, tatăl l-a ridicat la rangul de fiu al Împărăției. Tatăl, în acest caz, n-a câștigat doar lupta, ci și războiul. Și l-a câștigat pentru veci „din exilul păcatului la Masa Împărăției” († Laurențiu Streza, *Din exilul păcatului la Masa Împărăției. Călătorie cu Hristos spre Postul Mare*, vol. 1, Editura Andreiana, Sibiu, 2016).

Pr. Dr. Ciprian BĂLBĂ

Misiunea ortodoxă azi: provocări și limite (II)

3. *Sincretism religios și relativism teologic.* Modul în care se prezintă scena religioasă a lumii de azi reprezintă un act necesar pentru a înțelege mai bine rolul misiunii ortodoxe în lumea contemporană. Regăsim două linii predominante în religiozitatea lumii în care trăim: pe de o parte, exacerbarea extremismelor religioase în lume, pe de altă parte, predominarea spiritului religios difuz, a eclectismului și a sincretismelor. Atunci când se referă la religii, observatorul imparțial utilizează aproape inevitabil în lexicul său termeni precum „extremism”, „fundamentalism”, „radicalism”, „ultra-tradiționalism” sau „fanatism”. Sunt realități devenite omniprezente pe scena lumii, căci în mai toate religiile importante ale lumii pot fi întâlnite extremisme religioase. Anumiți adepți sunt gata să-și apere sau să-și afirme convingerile și credințele religioase în cuvinte și prin fapte care nu ocolesc violența. Ei încearcă să-și prezinte religia doar în ceea ce ei consideră a fi absolut necesar, adică reducând mesajul universal al religiei lor la câteva idei ce trebuie să fie impuse. „Dificultatea de a vorbi despre formele contemporane de extremism religios este determinată mai ales de varietatea și de dezintegrarea sistemelor de sens și a confesiunilor în lume, de eterogenitatea categoriilor pe care aceste sisteme le acoperă, de renumele de care se bucură, de interdicțiile cu care sunt sancționate, de deformările cărora le cad victime” (H. Tincq 1996:675-676).

Aceeași dificultate de definire survine nu doar din integrisme, ci și din relativism, adică din acel spirit religios difuz, eclectism și sincretism. După cum scria un cercetător, „astăzi, lumea occidentală este marcată, înainte de toate, de refluxul continuu al religiilor și de adeziunile religioase suplă” (F. Champion 1996:700). Scena vieții religioase prezintă două tendințe opuse: nu doar „integrisme” – caracterizate printr-un refuz al modernității și prin reafirmarea viguroasă, uneori prin mijloace dure, a tradiției proprii –, ci și prin toleranță față de pluralitatea viziunilor asupra lumii, a stilurilor de viață și a credințelor religioase, mergându-se până la „alegere individuală” și „improvizație” – adică ceea ce este caracterizat ca sincretism. Dificultatea survine aici din veritabila explozie a religiozității într-o diversitate de forme – „o descompunere a spiritului religios fără perspectiva recompunerii”. În fapt, noua religiozitate mistico-ezoterică poate conduce chiar la dizolvarea sacralului. Mondializarea „schimburilor religioase” favorizează relativismul și sincretismul religios care, la rândul lor, nu-i mai oferă omului de azi adevăruri absolute: marile sisteme ideologice care pretindeau că dețin adevărul lumii și sensul istoriei sunt de acum înainte considerate drept „mari povești”, „religii seculare”. De aici un alt paradox: „Forma actuală a procesului continuu de ștergere a religiilor ar putea fi afectată, dar nu și ștergerea însăși, care este un proces înscris într-o lungă durată” (*Ibid.*, p. 726).

Una dintre realitățile de la care trebuie să pornească creștinii în misiunea lor este faptul că 2/3 dintre oameni nu împărtășesc credința în Hristos. De aici survine o dublă dificultate: pe de o parte, cum ar trebui să se raporteze creștinii și cum să valorifice celelalte credințe religioase, și, pe de altă parte, cum să rămână totodată fideli principiilor creștine (A. Yannoulatos 2003:155). Căutarea unui răspuns valid a condus la formularea mai multor principii, unele dintre ele aflate în vădită contradicție, mergând de la refuzul absolut până la acceptarea deplină. Iată câteva dintre opiniile privitoare la celelalte religii din punct de vedere creștin: 1) religiile nu sunt altceva decât opera diavolului, fără a avea vreun adevăr sau vreo valoare. Să amintim pe Tertulian, pentru care zeii erau „demoni” ce luptau împotriva singurului și adevăratului Dumnezeu și a Bisericii Sale (Tertulian, *Liber de prescriptionibus adversus haereticos*, 7, în PL 2, 20B-21A); 2) alți teologi au avut o atitudine mai puțin negativă despre alte religii, văzând în acestea expresii ale naturii corupte a omului. Incapabili să mai cunoască adevărata credință, oamenii

s-au depărtat de Revelația divină, așa apărând religiile, sinonime cu „necredința” (vezi „școala dialectică, K. Barth ș.a.); 3) și mai optimistă este următoarea opinie: omul nu este în întregime incapabil să perceapă taina lui Dumnezeu, ceea ce face ca, pe baza unei revelații naturale, el să poată cunoaște ceva din Dumnezeu. Vorbim de o „primă intuiție”, un fel de anticameră a credinței creștine (opinia aceasta apare la Părinții Bisericii primare și în teologia clasică romano-catolică, având ca principal reprezentant pe Toma d’Aquino); 4) înrudită cu opinia anterioară este o alta, care afirmă că istoria religiilor umanității este o etapă pregătitoare, un „pedagog” către apariția creștinismului. De aici au rezultat două opinii diferite: prima susține că întregirea, ajungerea la deplinătatea creștinismului a avut loc în chip progresiv, în timp ce cealaltă vorbește despre o schimbare revoluționară, radicală (discontinuitate); 5) altă opinie vede în religii nu doar o căutare a omului către Dumnezeu, ci și o manifestare a Lui către om: niciodată oamenii nu au rămas în afara razelor Revelației divine, de aceea toate religiile au un element supranatural (putându-se astfel diferenția între o „revelație generală” și una „specială”, a creștinilor). 6) în fine, altă opinie așează creștinismul pe același plan cu celelalte religii; el nu deține pleroma adevărului, iar deplinătatea va putea fi adusă doar printr-o sinteză universală a tuturor religiilor (vezi „școala de istoria religiilor” de la Marburg, având ca reprezentanță pe Fr. Heiler sau E. Benz). (A se vedea A. Yannoulatos 2003:160-162).

Perspectiva ortodoxă a fost, în general, una marcată, caracterizată de echilibru. S-a reușit astfel să se evite derapajul spre tendința generalizării și a extremismelor: pe de o parte, în Ortodoxie membrii altor religii nu sunt priviți ca „demonici”; pe de altă parte, nici nu s-a generalizat cealaltă opinie, conform căreia nu există prea multe diferențe între religii și deci ele sunt asemănătoare. Privite cu realism, religiile manifestă o dublă tendință: pe de o parte, există o tendință ascendentă de căutare a absolutului, pe de altă parte, există un oarecare declin, o tendință descendentă, de denaturare a expresiilor religioase și a formelor latreutice. Creștinii se cuvine, așadar, să respecte și să valorifice elementele pozitive, dar, în același timp, și să le respingă și să le denunțe pe cele negative. Este un act de discernământ care nu se poate realiza fără o bună cunoaștere a religiilor ca „ansambluri organice” – religiile nu sunt o îngrămădire incoerentă de elemente disparate, ci „organisme vii”, aflate în permanentă mișcare și schimbare. Corecta lor înțelegere nu poate deci avea loc decât dacă se ține seama de dinamismul lor intrinsec. Abordarea fenomenologică a religiilor, în pofida unui aparent succes, are ca principală dificultate chiar incapacitatea de a percepe caracterul „viu” al unei religii. De aceea, „nu putem să extragem diferite puncte din învățătura lor și să le identificăm cu manifestări asemănătoare ale altor religii, pentru a fabrica în mod facil produse teoretice, așa cum nu este posibil să fie realizat un transplant de ochi de vultur la om” (*Ibid.*, p. 167).

Tot arhiep. Anastasios Yannoulatos a atras însă atenția asupra dificultății întâlnirii creștinismului cu alte religii. Astfel, el a denunțat optimismul exagerat că „religiile însele ar trebui să se convertească acum la Hristos”, ca și perspectiva că aceste religii ar fi sisteme închise, stabilite în anumite cadre în chip definitiv. Marile religii ale lumii sunt însă sisteme complexe cu structuri și condiții care fac foarte dificilă speranța „descoperirii” lui Hristos prin ele însele. De aici și necesitatea creștinilor ortodocși de a face tot posibilul pentru a-și releva etosul liturgic și ascetic, care, în anumite puncte, se pliază pe experiența lumii răsăritene asiatică (A. Yannoulatos 2010:109-110).

Nu se poate face misiune decât având respect și promovând dialogul creștinismului cu alte religii. „Dialogul aparține tradiției Bisericii și a servit ca factor motivant în dezvoltarea teologiei creștine. Mare parte din teologia

patristică este fructul dialogului direct sau indirect cu vechea lume elenistică, cu curentele ei religioase...” (*Ibid.*, p. 225). Chiar și în lumea de astăzi, din ce în ce mai mult aparent ne-creștină, este absolut necesară înțelegerea creștină a drepturilor omului și a realizărilor acestuia pe plan științific, economic și cultural. Este mai presus de orice îndoială că Ortodoxia este deschisă la dialog. Dar această deschidere nu trebuie să fie defel de un tip superficial, adică să conducă la relativizare sau la abandonul învățăturilor creștine esențiale. În mărturia directă față de lume, creștinii trebuie să îl aibă ca model pe Sf. Ap. Pavel care a purtat un dialog cu atenienii în Areopag (F. Ap., cap. 17). În centrul predicii sale s-a găsit însă Evanghelia, semnificația deosebită a persoanei și lucrării lui Hristos. În mod cert, viziunea creștină a reprezentat o revizuire radicală și un scandal pentru filosofia elenică, și este posibil ca tot așa să fie privită mărturia creștină de către creștini și astăzi. Nu trebuie însă ca acest fapt să devină un motiv pentru ca Biserica să renunțe la misiunea ei.

Conclucrarea creștinismului ortodox cu alte confesiuni creștine și cu alte religii este așadar o necesitate stringentă azi, în special prin depășirea unor prejudecăți și tensiuni. Un caz concret de dialog cu alte religii l-a avut în vedere arhiep. Yannoulatos pe cel cu islamul – o relație extrem de dificilă și care necesită o atitudine nuanțată. Dificultatea acestui dialog survine și datorită unui fapt paradoxal: islamul – ca și comunismul, de altfel – constituie în esență un sistem radical „eretic” al Ortodoxiei răsăritene (*Ibid.*, p. 200).

Sintetizând, misionarismul creștin ortodox trebuie să aibă mereu în vedere următoarele trei aspecte: 1) evitarea tentației generalizării și a extremismelor. Pentru a înțelege mai bine celelalte religii, se cuvine, înainte de toate, să le cunoaștem bine. Altfel, se poate ușor ajunge la aceste două extreme și nu întâmplător s-a ajuns în trecut să se creadă fie că toate religiile sunt absolut rele, demonice, fie că toate religiile sunt asemănătoare, fie că ceea ce se știa despre o religie să fie generalizat la toate celelalte. Poziția de azi trebuie să fie mult mai echilibrată; 2) dubla evoluție a religiilor, descendentă și ascendentă. De aici și raportul dual al creștinului asupra celorlalte religii: pe de o parte, de acceptare și receptare pozitivă a elementelor bune, pe de altă parte, respingere critică a elementelor rele, chiar nocive pentru omul de astăzi; 3) perspectiva corectă a religiilor ca unități organice, aflate în continuă evoluție. Ele conțin un dinamism intrinsec, iar misionarul creștin trebuie să evite clișeele ideologice sau „estimările eronate”.

Aportul esențial al religiilor este un aspect ce decurge în mod logic din aceste trei aspecte. Religiile sunt importante fie chiar și numai pentru faptul că îi relevă omului de azi, marcat de ideologia seculară, existența elementului transcendent al existenței: în pofida răspunsului diferit la marile probleme ale durerii, morții sau sensului vieții, diferitele religii fac ca peste 70% din populația lumii să mai adopte încă o oarecare convingere religioasă, acceptând așadar că există posibilitatea unei existențe „extramundane”, în înțelesul de dincolo de cotidian și de lumea sensibilă.

Bibliografie (selectivă): Henri Tincq, „Exacerbarea extremismelor religioase în lume”, în Jean Delumeau (ed.), *Religiile lumii*, Ed. Humanitas, București, 1996; Françoise Champion, „Spirit religios difuz, eclectism și sincretisme”, în Jean Delumeau (ed.), *Religiile lumii*, Ed. Humanitas, București, 1996; Anastasios Yannoulatos, *Ortodoxia și problemele lumii contemporane*, trad. Gabriel Mândrilă și Constantin Coman, Ed. Bizantină, București, 2003; Archbishop Anastasios (Yannoulatos), *Mission in Christ's Way. An Orthodox Understanding of Mission*, Holy Cross Orthodox Press, Brookline, Massachusetts/ World Council of Churches Publications, Geneva, 2010.

Lect. Dr. Ciprian Iulian TOROCZKAI

Despre întâlnirea de la Havana dintre Papa Francisc și Patriarhul Chiril Preliminarii

La 12 februarie 2016 a avut loc la Havana, Cuba, pe aeroportul internațional José Martí, o întâlnire care poate fi numită „istorică” între Papa Francisc al Romei și Patriarhul Chiril al Bisericii Ortodoxe Ruse. Într-adevăr a fost pentru prima dată în istorie când un patriarh al Moscovei s-a întâlnit cu un papă al Romei. Au existat înainte mai multe întâlniri între papi ai Romei și primați ai unor Biserici Ortodoxe, dar nu ai Bisericii Ortodoxe Ruse. Merită amintită aici întâlnirea dintre Papa Paul al VI-lea și Patriarhul Ecumenic Athenagoras din anul 1965 când s-au ridicat anatemele aruncate reciproc de cele două Biserici în anul 1054, urmate de alte întâlniri la Constantinopol sau Roma dintre diferiți papi ai Romei și patriarhi ai Constantinopolului, sau de vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România în 1999, care a inclus mai multe întâlniri cu Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române din acea vreme, vrednicul de pomenire Teoctist. Este însă de înțeles că diplomația Vaticanului a dorit o întâlnire a papei cu liderul celei mai mari Biserici Ortodoxe care este cea Rusă.

Despre o astfel de întâlnire se discută de vreo 20 de ani, iar pentru pregătirea ei s-a lucrat în secret vreme de doi ani. După întâlnire, patriarhul Chiril a declarat că pregătirile au trebuit să fie secrete pentru că „forțe puternice” s-au opus ca o astfel de întâlnire să aibă loc. Abia cu câteva zile înainte de întâlnire, adică mai exact la 5 februarie 2016, cele două părți au convenit să facă publică știrea despre întâlnirea fixată. Astăzi știm că s-a discutat îndelung cu privire la locul unde să aibă loc această întâlnire. Nici Roma

și nici Moscova nu au fost considerate locuri propice, ci s-a dorit o întâlnire pe un loc considerat neutru. După ce alte posibilități s-au dovedit a fi neacceptabile cel puțin pentru una dintre părți, în noiembrie 2014, papa Francisc, cunoscut pentru maniera personală de a face politică eclezială, i-a transmis patriarhului Chiril următorul mesaj: „Voi merge oriunde vei dori. Cheamă-mă, iar eu voi merge”. Posibilitatea unei întâlniri la Havana a fost oferită de faptul că ambii lideri ecleziali erau pentru o scurtă perioadă de timp pe aeroportul din acest oraș, în cadrul unor vizite pastorale în Lumea Nouă a Americilor. Faptul că cei doi lideri bisericești s-au întâlnit pe un aeroport arată cât de globalizată a devenit astăzi inclusiv lumea religioasă, dar și că cei doi lideri au responsabilități pastoral-ecliziiale globale, mult dincolo de orașele al căror titlu îl poartă (Roma, respectiv Moscova). Papa Francisc se afla în drum spre Mexic, iar Patriarhul Chiril doar începuse un turneu care a inclus vizite în Cuba, Paraguay, Brazilia și Stația Rusă Bellingshausen din Antarctica. Nu pot să nu observ ironia istoriei legată de locul acestei întâlniri: Havana, capitala unui regim comunist care s-a dovedit a fi opresiv față de orice formă de religie și unde ideologia comunistă-atei a supraviețuit într-o anumită formă până astăzi, a devenit locul de întâlnire a doi lideri bisericești de primă mărime. Mai mult, liderul cubanez actual, care a rămas un comunist castrist, a participat la întâlnirea dintre papă și patriarh!

Site-ul oficial al Patriarhiei Moscovei [<https://mospat.ru/en/2016/02/13/news128223/>] ne anunță în cuvinte sobre

că întâlnirea de pe aeroportul din Havana, care a durat două ore, a inclus un dialog între cei doi lideri, urmat de un schimb de cadouri: papa Francisc a primit de la patriarhul Chiril o icoană a Maicii Domnului de la Kazan și un exemplar din ediția spaniolă a cărții patriarhului Chiril intitulată „Libertate și responsabilitate”. Patriarhul Chiril a primit de la papa Francisc un potir și o părticică din moaștele Sfântului Chiril cel egal cu Apostolii, care este patronul patriarhului Chiril, și un exemplar din ediția engleză a enciclicii papei Francisc *Laudato Si*. A urmat semnarea oficială a declarației comune la care au asistat Raúl Castro Ruz, Președintele Consiliului de Stat și al Consiliului de Miniștri al Cubei, și delegațiile Bisericii Ortodoxe Ruse, respectiv Bisericii Romano-Catolice. Apoi fiecare lider și-a prezentat celuilalt delegația de care era însoțit. Au urmat apoi scurte declarații făcute de cei doi lideri bisericești.

Trecând peste caracterul istoric al acestei întâlniri, comparată de unii jurnaliști italieni cu ajungerea omului pe lună, în acest articol aș dori să analizez ce anume înseamnă această întâlnire pentru creștinismul global, dar mai ales pentru cele două părți implicate: Biserica Romano-Catolică și Biserica Ortodoxă Rusă. Pentru realizarea acestui scop voi analiza declarația comună dată publicității după întâlnire și voi adăuga alte știri, în opinia mea legate de această întâlnire, chiar dacă acest lucru nu este confirmat oficial.

Ian MARCOVICI

Emil Cioran povestește într-una din cărțile sale o întâmplare pe care, copil fiind, a auzit-o de la tatăl său, pe atunci preot în satul Rășinari din județul Sibiu.

În timpul unei înmormântări, când groparii au coborât sicriul unei fetițe de numai doi anișori în groapă, mama ei a izbucnit într-un hohot isteric de râs. Acest lucru l-a impresionat enorm de mult pe copilul Cioran, alimentându-i într-un fel scepticismele, nihilismele și prometeismele metafizice de mai târziu.

În aparență, o astfel de atitudine pare justificată: un Dumnezeu blindat de tratatele teologice cu atribute morale și intelectuale absolute: iubire, bunătate, milă, atotputernicie, își reneagă opera, îngăduie să fie băgată în pământ, spre hrană viermilor, un îngerăș terestru, o ființă atât de delicată și inocentă.

Dumnezeu însă pariază pe sufletele noastre, pe eternitatea din noi, și nu pe carcasa de humă. După trecerea în împărăția inteligibilului, copleșiți de fiorul luminii eterne, vom înțelege cu siguranță mai mult decât am înțeles în cadrele acestui exil cosmic și, cel mai probabil, vom zâmbi, amintindu-ne de pământestele îndoieli.

Paradoxal, pentru ființele ancorate real în ethosul unei religii cu conținut eshatologic, ca și pentru sceptici,

CIMITIRUL VESEL DIN SĂPÂNȚA sau locul unde moartea și-a pierdut sămânța (III)

nihilisti, faustici și alte tipuri de inițiați în arta quidistică și udemiologică, moartea biologică devine un pretext ghelesic, așa cum ne sugerează, de altfel, și mesajele de pe crucile Cimitirului Vesel din Săpânța!

Într-un eseu publicat în 2003, „Cimitirul de la Săpânța – cimitir de factură Celtică?”, Horia Mocanu crede că Cimitirul Vesel de la Săpânța ar avea origine celtică, această ipoteză fiind susținută de prezența celților în Maramureș, începând cu anul 300 î.Hr., dar și de poziționarea celtică față de moarte: nepăsare, bucurie, umor, glume sau jocuri, elemente care se regăsesc din plin pe epitafurile scrise de Stan Ioan Pătraș.

Ipoteza lui Horia Mocanu este interesantă, însă e greu de susținut în condițiile în care astfel de jocuri funerare, practicate, de pildă, la priveghi, apar și în alte zone geografice ale țării (Moldova și Țara Românească), pe unde nu au trecut celții în antichitate [Vezi Ioan Pop-Curseu, Some observations on the anthropological basis of artistic practice The merry cemetery Săpânța (Maramureș), EKPHRASIS, 3/2010 p. 98]. De asemenea, distanța temporală de mai mult de 2000 de ani e prea mare ca astfel de tradiții celtice să nu se fi asimilat și practicat înainte de apariția Cimitirului Vesel, care datează doar din anul 1935, an în care meșterul crucer a scris primul epitaf. E posibil să fie și unele influențe celtice, precum forma circulară, solară a unor cruci, formă care se regăsește și în Irlanda secolelor VII-VIII, însă Cimitirul Vesel este, în esență, o creație tradițională românească, în cadrul căreia intră, evident, și elemente pre-romane, romane, slave etc., preluate de maramureșeni de la aceste popoare cu care și-au intersectat destinul istoric.

Epitafurile de pe crucile Cimitirului Vesel constituie și un cod etic tradițional, ce țin locul unor table decalogice în cultura rurală. Versurile fac apel la imperative morale: onestitate, generozitate, simțul datoriei, respect, credință etc., menite să mențină echilibrul comunitar: „Aici eu mă odihnesc / Stan Grigore mă numesc. / Borcuțașu-mi zicea mie / C-am fost om de omenie, / Rele eu nu am făcut, / Numai bine de-am putut. / Am muncit și am chinuit / Cât

am trăit pe pământ. / Copii i-am învățat / Să fie de cinste-n sat, / Să fie de omenie / Că așa mi-a plăcut mie. / Nepotul meu cel mai drag / Mi-a făcut cruce la cap / Dar eu mult l-am legănat, / Când a fost mic mi-a fost drag. / Să trăiți voi al meu trai / Aproape 80 de ai. / 1978” [Le iscrizioni parlanti del cimitero di Săpânța, edizione a cura di Bruno Mazzoni, Edizioni ETS, Pisa, 1999, epitaph 117, pp. 157-158].

În monologul defunților nu există urmă de ură sau mânie. Cuvintele lor curg calme, senine, iertătoare, ca și cum spațiul paradisiac-neantinin în care-si poartă umbrele ar fi străin de astfel de sentimente. Iată dialogul unei mame cu fiul ei care s-a făcut vinovat de matricid: „Aici eu mă odihnesc./Braic Ileană mă numesc./Cinci feciori am avut eu./Să trăiască Dumnezeu./Măi Gică să fii iertat/Și dacă m-ai junghiat/Când ai venit din sat bat/Că bine m-ai așezat/La umbra bisericii./Îi veni și tu aci”.

Există și artiști plastici care consideră că din punct de vedere estetic, Cimitirul Vesel din Săpânța are și elemente care frizează kitsch-ul artistic: vopsea aplicată frust pe sculpura în lemn, coloritul deschis, ușor strident, influențele realismului socialist și cuceririle tehnicii comuniste prezente în versuri, imaginile picturale naive, diletantismul poetic etc., însă aceste neajunsuri trec într-un plan secund, sunt eclipsate efectiv de ideea genială care stă la baza lui.

Așezat în centrul comunei, Cimitirul din Săpânța este un sat în sat, un sat mut în care, sub acoperișurile burtoase ale mormintelor, locuiesc ființe a căror viață continuă să se facă simțită, dincolo de granițele temporalității.

Cimitirul vesel este un cer inversat, unde constelațiile de cruci, cu albastrul lor viu inundă bolta terestră cu lumină, transformând plânsul în hohote serafice de râs, tristețea în bucurie eonică și sicriile în tot atâtea leagăne în care fragedele, de curând muritele suflete gânguresc primele cuvinte din limba lui Dumnezeu.

Lector univ. Dr. Vasile CHIRA,
Facultatea de Teologie „Andrei Saguna” Sibiu

• TELEGRAFUL EVENIMENT •

În legătură cu Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe

Biserica Ortodoxă și sinodalitatea

Convocarea Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe constituie prelungirea autentică a modului de existență a Bisericii. „*Ortodoxia este Biserica sinodalității*”, se afirmă în Enciclica Patriarhală și Sinodală a Bisericii Mame (n.n., Patriarhiei Ecumenice). Modul sinodal de existență a Bisericii a fost instituit în ziua Cincizecimii, când, conform îndemnului Domnului, Apostolii „*erau toți împreună în același loc*” (Faptele Apostolilor 2, 1), așteptând venirea Preasfântului Duh. Această moștenire a fost confirmată și evidențiată la Sinodul Apostolic, de la sfârșitul anului 48 d.Hr., și a fost dezvoltat și consfințit în continuare de cele șapte mari Sinoade Ecumenice.

Dacă analizăm orice aspect al vieții bisericești vom constata că instituția sinodală se întrepătrunde cu însăși Biserica, în care credința este învățată drept, se iau hotărâri decisive, se recapitulează Sfânta Tradiție și, în final, se mărturisește faptul că Duhul Sfânt „*toată rânduiala Bisericii o plinește*” (Stihiră la Vecernia Pogorării Duhului Sfânt).

La Sinoadele Bisericii participă și iau hotărâri Episcopii Bisericii, ca proești (n.n., conducători) ai Sfintei Liturghii, ca întâistătorii și purtători de cuvânt ai comunităților bisericești locale. Corectitudinea deciziilor tuturor Sinoadelor o confirmă, după cum spune Sfântul Maxim Mărturisitorul, „*credința cucernică*” și „*corectitudinea dogmelor*”, având drept criteriu învățătura Sfintei Scripturi și Sfânta Tradiție a Bisericii. Păstrătoare a ortodoxiei și ortopraxiei, adică a dreptei credințe și a modului drept de funcționare a Bisericii, este întreaga pleromă a Bisericii.

Caracterul panortodox și pregătirea Sfântului și Marelui Sinod

Este o realitate faptul că au trecut deja multe secole de ultima dată când a fost convocat un sinod cu un caracter panortodox. Pentru pregătirea acestuia, de multe decenii, a lucrat în special Patriarhia Ecumenică, în colaborare și cu asistența Patriarhiilor Ortodoxe și a Bisericilor Ortodoxe Autocefale din lume.

Sinaxa recentă a Întâistătorilor de Biserici Ortodoxe a luat ultimele decizii cu privire la procedurile de convocare a Sinodului, care au fost validate în continuare de Sinoadele Bisericilor Ortodoxe locale. Patriarhul Ecumenic Bartolomeu are privilegiul și, în același timp, înalta misiune să prezideze lucrările Sinodului, la care vor lua parte Bisericile Ortodoxe din întreaga lume.

Delegația fiecărei Biserici este compusă din 24 de ierarhi-membri, dar vor participa suplimentar și consilieri speciali, clerici și laici. În total, participanții la lucrările Sinodului se așteaptă să depășească (numărul de) 500 de persoane.

Temele Sfântului și Marelui Sinod

Temele pe care le va analiza Sfântul și Marele Sinod sunt următoarele: 1) Relațiile Bisericii Ortodoxe cu ansamblul lumii creștine, 2) Taina Cununii și impedimentele ei, 3) Autonomia și modul de proclamare a acesteia, 4) Importanța postului și respectarea lui astăzi, 5) Misiunea Bisericii în lumea contemporană, 6) Diaspora ortodoxă.

Cu siguranță există și alte teme și probleme contemporane, care, deși importante, nu sunt cuprinse în agenda discuțiilor deoarece necesită eforturi suplimentare, în colaborare și dialog panortodox, pentru a fi atinsă rezolvarea lor în viitor.

Programul Sfântului și Marelui Sinod

Întâistătorii de Biserici Ortodoxe și membrii Sfântului și Marelui Sinod vor ajunge în Chania în data de 16 iunie 2016. Sâmbătă, 18 iunie 2016 (*Sâmbăta morților – Moșii de vară*), la Catedrala Mitropolitană *Buna Vestire* din Kissamos, va fi oficiată Sfânta Liturghie Patriarhală, în amintirea strămoșilor noștri adormiți în Domnul.

În aceeași zi, după sosirea Întâistătorilor la Heraklion, reședința Bisericii Crete, la Catedrala *Sfântul Tit*, la orele 18.30, va avea loc primirea oficială, și vor fi oficiate o slujbă de Te Deum și Vecernia Mare a Sărbătorii Cincizecimii. Desigur, trebuie menționat că anul acesta, la împlinirea a 50 de ani de la readucerea cinstului cap al primului episcop al insulei (n.n., Sfântul Apostol Tit), sosirea Întâistătorilor tuturor Bisericilor Ortodoxe din lume oferă o strălucire aparte acestei aniversări.

Acolo, la Catedrala *Sfântul Tit* din Heraklion, suntem chemați toți să-i primim și să le urăm bun venit înalților noștri oaspeți. Acolo va trebui să ne aflăm cu toții pentru a declara fidelitatea noastră față de Biserica Mamă, care este hrănitoarea neamului și izvorul evlaviei noastre, făclia cea nestinsă în drumul nostru și asigurarea identității noastre. Acolo, cu toții împreună, ierarhia insulei noastre, demnitarii și autoritățile locale, sfinșitul cler, obștile monahale și poporul cretan, suntem

chemați să ne mărturisim amabilitatea, ospitalitatea, evlaviază și respectul pentru „*slava strămoșească*” (n.n., Ortodoxie).

În Duminica Cincizecimii, 19 iunie 2016, va fi oficiată coliturghisirea Întâistătorilor în Catedrala Mitropolitană *Sfântul Mina* din Heraklion, în prezența Excelenței Sale, Președintele Republicii Elene. Această coliturghisire în ziua cea mare a Sărbătorii Cincizecimii va mărturisi unitatea Familiei Panortodoxe și va atesta vocea unică a Ortodoxiei în lumea contemporană.

În continuare, începând cu Lunea Duhului Sfânt, 20 iunie, și până sâmbătă, 25 iunie 2016, lucrările Sinodului vor avea loc la Academia Ortodoxă din Creta, în localitatea Kolymbari, Chania, și se vor încheia în mod festiv în Duminica Tuturor Sfinților, 26 iunie 2016, prin coliturghisirea Întâistătorilor în Biserica *Sfinții Petru și Pavel* din Chania.

Încheiere

În fața acestui mare eveniment, îndemnăm și rugăm să întâmpinăm cu toții Sfântul și Marele Sinod, mai ales cu rugăciunea și cu dragostea noastră. Să intensificăm rugăciunea noastră către Dumnezeu, Preasfânta Treime, pentru a da bogată luminare și harul Său tuturor membrilor Sfântului și Marelui Sinod. În cazul în care este posibil și admisibil, să ne întâlnim cu toții și să afirmăm înaintea întregii lumi puterea credinței și a evlaviei smerite, pe care am primit-o de la strămoșii noștri ca „*moștenire sfântă*”.

Sfântul și Marele Sinod al Bisericilor Ortodoxe este, în același timp, un eveniment rar și începutul unei normalități, deoarece sinodalitatea este o regulă canonică a vieții Bisericilor locale, pentru a exprima unitatea credinței ortodoxe, a vieții sacramentale și a disciplinei canonice a Bisericii celei Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească. Dacă sinodalitatea este o normă canonică la nivel local, ea trebuie să fie o normă și la nivel panortodox sau universal.

Sinodalitatea se împlinește în concelebrarea sacramentală a Sfintei Euharistii, pentru a exprima simultan unitatea de credință ortodoxă și însăși taina comuniunii Bisericii cu Capul ei, Domnul Iisus Hristos. Autocefalia Bisericilor Ortodoxe exprimă libertatea lor administrativă și pastorală, în timp ce comemorarea euharistică panortodoxă și sinodalitatea panortodoxă exprimă unitatea întregii Ortodoxii.

Activitatea pastorală și misionară a Bisericii trebuie să țină cont astăzi de problemele și provocările contemporane. Totuși, scopul principal al lucrării Bisericii este sfinșirea și mântuirea oamenilor, adică dobândirea vieții veșnice în iubirea și lumina Împărăției Preasfintei Treimi.

În acest sens, Sinodul nu trebuie să formuleze noi dogme sau sfinte canoane noi, ci trebuie să aibă o semnificație pastorală și misionară actuală, pentru a mărturisi iubirea lui Hristos pentru Biserica Sa și pentru întreaga umanitate. Duhul Sfânt este Duhul Adevărului și al Comuniunii. Dacă mărturisim împreună dreapta credință, atunci primim bucuria comuniunii în iubirea Preasfintei Treimi, pe Care o sărbătorim astăzi.

www.basilica.ro

REDACTOR-ŞEF:

Î.P.S. Dr. LAURENŢIU STREZA

COLEGIUL DE REDACŢIE

Senior-editori: Pr. Academician Mircea Păcurariu; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan. **Secretar de redacție:** Dr. Emanuel Tăvală. **Membri:** Pr. Conf. Dr. Constantin Necula, Conf. Dr. Lucian Grozea, Diac. Dr. Ștefan L. Toma, Pr. Dr. Cristian Muntean, Pr. Dr. Vasile Gafton. **Responsabil ediție online:** Dr. Dragoș Boicu.

ISSN 1223-8392

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se primesc pe adresa: Redacția „Telegraful Român”, 550179 – Sibiu, str. Mitropoliei, nr. 35; e-mail: telegrafulroman@yahoo.com. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL pentru anul 2016 este de 48 lei; cod IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001. BCR Sibiu, str. Emil Cioran, nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Tiparul executat la *Tipografia Șaguniana* – Sibiu